

LA UNIÓ CORAL
DE SANT FELIU DE LLOBREGAT.
BASES PER A L'ELABORACIÓ
D'UN PLA DIRECTOR

Març 2006

ÍNDEX

1. INTRODUCCIÓ.....	5
2. SANT FELIU DE LLOBREGAT, PASSAT I PRESENT.....	9
2.1. Dels orígens fins al segle XX.....	11
2.2. Sant Feliu avui.....	13
2.2.1. Demografia.....	13
2.2.2. Nivell d'instrucció.....	15
2.2.3. Activitat econòmica i renda.....	16
3. LA CULTURA A SANT FELIU.....	19
3.1. L'acció cultural municipal.....	21
3.1.1. El PAM 2003-2007.....	21
3.1.2. Equipaments i serveis municipals.....	22
3.1.3. Municipi i associacions.....	23
3.2. Les entitats tradicionals.....	26
4. LA UNIÓ CORAL.....	29
4.1. Història.....	31
4.1.1. Precedents: 1861-1892.....	31
4.1.2. Els primers anys: 1892-1903.....	31
4.1.3. Cap a la consolidació: 1903-1915.....	32
4.1.4. Moment d'esplendor: 1915-1923.....	34
4.1.5. El període de la dictadura: 1923-1931.....	35
4.1.6. La Segona República: 1931-1936.....	36
4.1.7. La guerra civil: 1936-1939.....	36
4.1.8. Tornar a començar: 1939-1946.....	37
4.1.9. Renovació:1946-1952.....	38
4.1.10. Creixença física: 1952-1958.....	38
4.1.11. En sintonia amb el poder: 1958-1964.....	39
4.1.12. Aïllament: 1965-1975.....	39
4.1.13. Moments difícils: 1976-1990.....	39
4.1.14. Els anys 1990-1992.....	40
4.2. Situació actual.....	41
4.2.1. La situació econòmica.....	41
4.2.2. La seu social.....	43
4.2.3. Les activitats i les seccions.....	44

5. ANÀLISI DE LA SITUACIÓ.....	49
5.1. Moment de transició.....	51
5.2. Fortaleses i febleses.....	52
5.2.1. En relació amb l'entitat.....	53
5.2.2. En relació amb l'entorn.....	54
5.3. Els reptes.....	55
5.3.1. Analitzar la vida cultural i social a Sant Feliu.....	55
5.3.2. Definir la missió i les funcions actuals de l'entitat.....	55
5.3.3. Decisió en l'obertura a nous sectors.....	55
5.3.4. Una nova actitud en la gestió econòmica.....	56
5.3.5. Més diàleg amb els resp. mun. i amb la societat.....	56
5.3.6. Suport professional en la gestió.....	56
6. CAP A L'ELABORACIÓ DEL PLA DIRECTOR.....	59
6.1. Presentació i debat de l'informe.....	61
6.2. Proposta: seminari sobre la renovació d'entitats.....	61
6.3. Elaboració del Pla Director.....	62
7. ANNEXOS.....	63
I) Taula cronològica.....	65
II) Bibliografia i documentació.....	75
8. CRÈDITS.....	79

1. INTRODUCCIÓ

Les finalitats per a les quals va ser creada La Unió Coral, i per a la qual han treballat tants i tants sanfeliuencs durant més de cent anys, estan en bona part superades. Diguem de seguida que això no significa que la llarga història d'aquesta entitat hagi d'arribar a la seva fi, o que inexorablement hagi d'anar decaient i extingint el seu dinamisme per falta d'objectius actuals.

La Unió Coral neix en l'estela del moviment dels Cors de Clavé. Aquest moviment, ideat i creat per Josep Anselm Clavé i difós per tot Catalunya a partir de mitjan segle XIX, pretenia sostreure els obrers dels miserables ambients tavernaris mitjançant la música i el cant coral. Igualment promovia la fraternitat entre les classes populars, mancades dels sistemes de previsió social públics que es desenvoluparen posteriorment durant el segle XX (La Fraternitat era justament el nom de la primera societat coral fundada per Clavé el 1850, derivada de la societat filharmònica L'Aurora, creada el 1845).

En aquests context, quan el 1861 es crea a Sant Feliu El Mutuo Apoyo, antecedent de l'entitat, i quan el 1892 es constitueix La Unió Coral, les finalitats primordials eren, doncs, l'educació, la cultura i la solidaritat mutualista. Al llarg de la seva existència La Unió Coral ha modulat els accents sobre aquestes finalitats i ha evolucionat d'acord amb els canvis del seu entorn econòmic, social i polític.

"El Coro", com veurem més endavant, no ha estat sol en aquestes tasques a Sant Feliu de Llobregat. Altres entitats han sorgit, han evolucionat, algunes han desaparegut al llarg del camí i altres perviuen, unes amb bona salut i altres amb dificultats. La capacitat d'encarnar amb encert aquells ideals fundacionals en les circumstàncies de cada moment donarien l'explicació de la diferent fortuna de les diverses associacions.

És evident que les característiques i les necessitats de la societat catalana de principis del segle XXI tenen poc a veure amb la realitat sorgida de la industrialització del XIX, que va provocar el naixement per tot Catalunya de societats com La Unió Coral. Però també és evident que una altra mena de fraternitat i de solidaritat són necessàries en el nostre entorn diari, més enllà d'allò que les institucions públiques assumeixen, a vegades amb dificultats. I que l'educació i la cultura, si bé compten amb grans i diversos mitjans institucionals, necessiten instàncies, espais i recursos per al seu desenvolupament i per a un exercici actiu i de proximitat.

"El Coro" es troba probablement en una situació de transició, com mirarem d'explicar al llarg d'aquest text. Coses noves i velles, reminiscències del passat i elements que anuncien el futur, conviuen en aquests moments en el seu si. De l'encert en el disseny de les línies d'actuació que projectin la seva acció futura depèn que encari el segle XXI amb més o menys fortuna i que faci possible o no la plasmació dels ideals i finalitats fundacionals en un món ben diferent del que el va veure néixer. Els mitjans i les possibilitats hi són.

La Unió Coral es deu en primer lloc als seus socis, com és natural, però la seva història, la seva tradició, la seva rica experiència, ja són d'alguna manera patrimoni de tots els sanfeliuencs. Per a la definició de les línies mestres, estratègiques, de la seva actuació futura hauria de tenir en compte les necessitats i les inquietuds del conjunt de la població, amb atenció especial als sectors més creatius i innovadors i també als més mancats dels mitjans necessaris per al desenvolupament de les seves capacitats.

Cal, per tant, un procés de reflexió entre tots els implicats –els responsables i membres de l’entitat, en primer lloc, però també dels santfeliuencs inquiets i dels seus representants- per dibuixar les línies d’actuació de l’entitat per a la propera dècada, per tal de projectar-la amb força i ambició cap al futur. Aquest **Pla Director** (o pla estratègic, com s’acostuma a dir-ne) no es pot improvisar i implica un procés pausat de reflexió i de debat participatiu, que s’ha de conduir i alimentar adequadament, si cal amb suport metodològic extern.

El document que presentem pretén posar les bases que propiciïn l’inici d’aquest debat i donar uns elements d’anàlisi que el facilitin. S’estudia l’evolució que ha tingut l’entitat i s’analiza la seva situació actual, amb una aproximació als punts forts i febles que la caracteritzen i a les oportunitats i perills que l’envolten. Tot això situat en el context municipal i de les necessitats i potencialitats culturals i socials del Sant Feliu actual. Igualment es plantegen alguns reptes i es suggereixen algunes possibles orientacions a seguir, sempre insistint que seran els implicats en el debat els qui finalment hauran de definir les línies mestres que considerin adients i dibuixar i prioritzar les actuacions que les guin fer realitat.

També es proposa una sèrie d’activitats de preparació col·lectiva per al treball posterior, que permeti conèixer algunes experiències més o menys exitoses de renovació en entitats semblants, i reflexionar sobre els processos que les han fet possibles. Aquestes aportacions no s’hauran de prendre com a models o receptes a aplicar mimèticament, sinó que pretenen només motivar i enriquir la pròpia reflexió, que haurà de fer-se fermament ancorada en la realitat i el context de La Unió Coral i del Sant Feliu d’inicis del segle XXI.

Aquest document respon a la petició d’assessorament efectuada en nom de l’entitat per l’Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat al Centre d’Estudis i Recursos Culturals (CERC) de la Diputació de Barcelona. Es basa en el treball sobre documentació escrita, en les visites efectuades a la població, a les seus de La Unió Coral i altres entitats històriques i en les entrevistes realitzades amb membres i responsables de La Unió Coral i amb representants municipals.

2. SANT FELIU DE LLOBREGAT, PASSAT I PRESENT

2.1. DELS ORÍGENS FINS AL SEGLE XX

La ciutat va celebrar recentment el seu mil·lenari, és a dir, va commemorar el fet que el primer document que esmenta el lloc de Sant Feliu de Llobregat data del 1002. La menció apareix al Cartulari de Sant Cugat del Vallès i es refereix al lloc que en aquell moment devia tractar-se poc més que d'una capella, construïda sobre l'antiga vil·la romana de Ticiano, al voltant de la qual –i també de la capella de Sant Pere, situada on ara hi ha l'Ajuntament– al llarg de l'edat mitjana es va anar configurant el que seria Sant Feliu.

A partir d'aquest nucli medieval, ja a l'edat moderna, es va anar desenvolupant la població. Durant els segles XVI i XVII es produeix una expansió demogràfica i urbanística, per l'arribada de població francesa. Sobretot va créixer amb la construcció de cases en el Camí Ral (actual carrer de Falguera), que era la via de comunicació de Barcelona amb l'interior de Catalunya i, per tant, molt transitat. Per altra banda, propietaris procedents de Barcelona s'instal·len a Sant Feliu (els Falguera al segle XVII, els Gònima i els Armenteres al XVIII), es crea la parròquia i es constitueix el govern municipal.

Però les grans transformacions urbanes es van produir a partir del segle XIX, amb la industrialització, l'arribada del ferrocarril i l'expansió urbanística. Així Sant Feliu es va transformar de vila en ciutat.

Efectivament, durant el segle XIX la població experimenta un gran creixement, passant de 1.895 habitants a finals del segle anterior –el 1787– als 3.314 del 1900, gairebé el doble, cosa que comporta l'aparició de noves àrees urbanitzades (carrers d'En Serra i Nou de la Quadra –actualment Pere Álvarez– i la zona dels carrers de Sant Antoni i de Santa Maria).

D'altra banda, a partir del nomenament com a cap del partit judicial l'any 1834, Sant Feliu disposa de notaria, registre de la propietat i col·legi d'advocats, així com de caserna de la Guàrdia Civil, encarregada de tota la demarcació. El darrer terç del segle XIX veurà néixer també serveis com el mercat municipal (1884) i l'escorxador.

L'agricultura, essencialment de subsistència fins aleshores, passa a ser agricultura de mercat, diversificant-se i fent-se més intensiva. La fruita és el producte més destacat i la seva qualitat permet comercialitzar-la a Barcelona i, més tard, a França i Regne Unit. Pel que fa a la industrialització, basada inicialment en el sector tèxtil, s'inicia el darrer terç de segle, després de l'arribada del ferrocarril el 1854. El 1861 s'instal·la la primera gran indústria, la fàbrica tèxtil de Manuel Bertrand, seguida de la fàbrica Galtés el 1872 –posteriorment Solà i Sert– i Germans Vila (1894).

Ja durant el segle XX s'intensifica i es diversifica la industrialització, desenvolupant, al costat del tèxtil, els sectors metal·lúrgic, el químic i la construcció. L'increment de la industrialització assenyalat, i de la consegüent immigració, impulsa novament el creixement demogràfic i urbanístic, que amb alts i baixos caracteritza tot el segle i posa les bases del Sant Feliu actual. Iniciem aquest segle XX amb 3.314 habitants i un creixement persistent ens porta als 14.821 el 1965. Però és ara quan la nova onada immigratòria, provinent sobretot del sud d'Espanya, dispara el creixement, que porta als 36.386 habitants el 1981, mantenint-se a partir d'aquí molt estable durant la dècada dels vuitanta, que acaba amb 37.822 habitants.

Aquest període de fort increment demogràfic a causa de la immigració comporta un creixement urbanístic desfermat, que salta la línia del ferrocarril, creant els barris de Roses-Castellbell, Can Calders i La Salut, al mateix temps que fa créixer el barri de Falguera. Més recentment s'han desenvolupat els plans parcials del Mas Lluhí, Les Grasses i Falguera II.

Durant la dècada següent es viu una frenada i fins i tot un cert retrocés en el nombre d'habitants, que ens porta a enregistrar 35.793 persones a l'any 1997. Però a partir d'aquí, la nova onada d'immigració, en aquest cas estrangera, torna a comportar un important increment que ens fa assolir gairebé els 42.000 habitants el 2004, com veiem a la taula 1.

Taula 1. Evolució de la població en els darrers anys

Any	Sant Feliu de Llobregat – Habitants
1998	35.958
1999	36.953
2000	38.435
2001	40.042
2002	40.695
2003	41.543
2004	41.954

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Per veure la força del creixement demogràfic de Sant Feliu d'aquest període convé comparar-lo amb el del Baix Llobregat i amb el de Catalunya dels mateixos anys, com veiem a les taules 2 i 3: el creixement és general, però en el cas de Sant Feliu es concentra i assoleix un nivell molt intens en la segona meitat de la dècada dels noranta, superior a la resta de la comarca i de Catalunya.

Taula 2. Evolució comparativa de la població (1991-2001)

	1991	1996	2001	2003
Sant Feliu de Llobregat	36.608	35.797	40.042	41.543
Baix Llobregat	610.192	643.419	692.892	730.111
Catalunya	6.059.494	6.090.040	6.343.110	6.704.146

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Taula 3. Increment comparatiu de la població

	Incr. 91-96	Incr. 96-01	Incr. 01-03
Sant Feliu de Llobregat	-2,22	11,86	3,75
Baix Llobregat	5,45	7,69	5,37
Catalunya	0,50	4,16	5,69

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

2.2. SANT FELIU AVUI

2.2.1. Demografia

Acabem de veure que la ciutat torna a créixer amb força, després d'un període d'estancament, gràcies sobretot a la nova immigració i al fet que s'hi instal·len parelles joves procedents de Barcelona o del seu entorn. Això fa que Sant Feliu tingui una població relativament jove. Així, amb dades de 2001, veiem com els majors de 65 anys, que són el 17,39 % en el conjunt de Catalunya, representen només el 12,18% a Sant Feliu i el 12,77 % al Baix Llobregat, si bé el grup de menors de 15 anys, amb un 13,87 %, es situa a un nivell semblant a l'índex de Catalunya, el 13,76 %.

Taula 4. Distribució de la població per edats. Municipi, comarca i Catalunya

1991	Sant Feliu de Llobregat	%	Baix Llobregat	%	Catalunya	%
<15	7.489	20,46	123.849	20,30	1.076.278	17,76
15 – 64	25.698	70,20	426.661	69,92	4.115.905	67,92
>65	3.421	9,34	59.682	9,78	867.311	14,31

1996	Sant Feliu de Llobregat	%	Baix Llobregat	%	Catalunya	%
<15	5.335	14,90	102.878	15,99	892.431	14,65
15 – 64	26.452	73,89	467.931	72,73	4.205.903	69,06
>65	4.010	11,20	72.610	11,29	991.706	16,28

2001	Sant Feliu de Llobregat	%	Baix Llobregat	%	Catalunya	%
<15	5.553	13,87	103.704	14,97	872.833	13,76
15 – 64	29.613	73,95	500.730	72,27	4.366.994	68,85
>65	4.876	12,18	88.458	12,77	1.103.283	17,39

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Si observem l'origen de la població, ens trobem amb una majoria de nascuts a Catalunya: el 61,36 % (amb dades del 2003, les més recents disponibles). Pel que fa a la resta, predominen els nascuts a Andalusia (gairebé el 16 %), seguits dels extremenys (3,47 %), de Castella-Lleó (3,61 %) i de Castella-La Mancha (3,32 %).

Taula 5. Origen de la població per Comunitats Autònomes

Sant Feliu de Llobregat	1991	%	1996	%	2001	%	2003	%
Catalunya	21.109	57,66	21.336	59,60	24.826	62,00	25.489	61,36
Andalusia	7.678	20,97	6.986	19,52	6.728	16,80	6.640	15,98
Extremadura	1.576	4,31	1.490	4,16	1.453	3,63	1.441	3,47
Castella-La Mancha	1.622	4,43	1.474	4,12	1.383	3,45	1.380	3,32
Castella-Lleó	1.579	4,31	1.468	4,10	1.491	3,72	1.500	3,61
Galícia	407	1,11	390	1,09	453	1,13	459	1,10
Aragó	769	2,10	717	2,00	724	1,81	728	1,75
País Valencià	464	1,27	423	1,18	417	1,04	412	0,99
Resta comunitats	1.118	0,00	1.023	0,00	1.113	0,00	1.146	0,00
Estrangers	286	0,78	490	1,37	1.454	3,63	2.348	5,65
TOTAL CCAA*	15.213	41,56	13.971	39,03	13.762	34,37	13.706	32,99
TOTAL MUNICIPI	36.608	100	35.797	100	40.042	100	41.543	100

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

* No inclosa Catalunya

El total d'estrangers creix ràpidament: si el 1991 eren 286 (0,78 %), en una dècada passen a 1.454 (3,63 %). I el 2003 n'enregistra 2.348 (5,65 %).

Per apropar-nos una mica més al fenomen de la immigració estrangera, principal causa de l'actual creixement demogràfic i del relatiu rejuveniment de la població, mirem les dades que ens ofereix *l'Estudi demogràfic de Sant Feliu de Llobregat*. Segons aquest, la població d'origen estranger enregistrada va atènyer pràcticament el 6% el 2004. A les taules 6, 7 i 8, extretes de l'esmentat estudi, podem copsar la rapidesa del creixement, així com la distribució de les procedències per zones:

Taula 6. Evolució de la població estrangera a Sant Feliu segons regions

Grans regions	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Amèrica Nord	2	2	2	2	2	6	5	6
Llatinoamèrica	36	35	46	99	308	641	1.058	1.444
Magrib	77	121	128	170	257	347	436	512
Resta Àfrica	3	4	7	11	20	30	47	55
Europa UE	35	42	49	61	87	111	190	213
Resta Europa	3	4	6	20	28	52	126	188
Àsia i Oceania	8	6	15	21	33	52	75	89
Total	164	214	253	384	735	1.239	1.937	2.507

Font: Estudi demogràfic de Sant Feliu de Llobregat. Padró continu (dades a 1 de gener)

Taula 7. Percentatge de població estrangera a Sant Feliu segons regions

Grans regions	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Amèrica Nord	1,2%	0,9%	0,8%	0,5%	0,3%	0,5%	0,3%	0,2%
Llatinoamèrica	22,0%	16,4%	18,2%	25,8%	41,9%	51,7%	54,6%	57,6%
Magrib	47,0%	56,5%	50,6%	44,3%	35,0%	28,0%	22,5%	20,4%
Resta Àfrica	1,8%	1,9%	2,8%	2,9%	2,7%	2,4%	2,4%	2,2%
Europa UE	21,3%	19,6%	19,4%	15,9%	11,8%	9,0%	9,8%	8,5%
Resta Europa	1,8%	1,9%	2,4%	5,2%	3,8%	4,2%	6,5%	7,5%
Àsia i Oceania	4,9%	2,8%	5,9%	5,5%	4,5%	4,2%	3,9%	3,6%
Total	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Font: Estudi demogràfic de Sant Feliu de Llobregat. Padró continu (dades a 1 de gener)

Llatinoamèrica i, a molta distància, el Magrib, són les àrees de procedència àmpliament majoritàries.

Pel que fa als països d'origen, com ens indica la taula inferior, destaca àmpliament Equador, que amb 806 immigrants aporta el 32,1% de la població estrangera, i segueix el Marroc, amb 487, el 19,4% del total. Però si mirem una mica endarrera, veurem que hi ha hagut canvis significatius, atès que el 1977 el Marroc, amb 75 immigrants, aportava el 45,7 de la població estrangera, mentre que actualment, els 487 marroquins, el 19,4% del total, ocupen el segon lloc per països d'origen.

Taula 8. Comparació de les 10 nacionalitats estrangeres més nombroses

Posició	NACIONALITAT	1997	%	Posició	NACIONALITAT	2004	%
1	Marroc	75	45,7%	1	Equador	806	32,1%
2	Perú	12	7,3%	2	Marroc	487	19,4%
3	Itàlia	9	5,5%	3	Colòmbia	200	8,0%
4	França	8	4,9%	4	Argentina	126	5,0%
5	Portugal	6	3,7%	5	Perú	113	4,5%
6	Mèxic	5	3,0%	6	Itàlia	77	3,1%
7	Cuba	5	3,0%	7	Xina	70	2,8%
8	Xile	5	3,0%	8	Romania	65	2,6%
9	Índia	4	2,4%	9	Bulgària	52	2,1%
10	Argentina	4	2,4%	10	Alemanya	48	1,9%

Font: Estudi demogràfic de Sant Feliu de Llobregat. Padró continu (dades a 1 de gener)

2.2.2. Nivell d'instrucció

El nivell d'instrucció de la població ofereix índexs una mica superiors a la mitjana del Baix Llobregat, apropant-se a la mitjana de Catalunya. Així en l'apartat "no sap llegir / escriure" trobem un 1,85 % de santfeliuencs, mentre a la comarca trobem el 2,54 % i a Catalunya el 2,05 % i en el de "sense estudis" tenim un 10,13 %, índex lleugerament millor que el comarcal (11,55 %) i fins i tot que el català (10,35 %). A l'altre extrem de

la classificació, trobem un 10,26 % de titulats mitjos o superiors, mentre que a nivell comarcal sumen el 9,23, si bé l'índex català és superior: 11,55 %.

Taula 9. Comparació nivell d'instrucció de la població major de 10 anys (%)

2001	Sant Feliu de Llobregat	Baix Llobregat	Catalunya
No sap llegir/escriure	1,85 %	2,54 %	2,05 %
Sense estudis	10,13 %	11,55 %	10,35 %
ESO, EGB 1 ^a etapa	23,48 %	22,27 %	23,66 %
ESO, EGB 2 ^a etapa	23,15 %	23,27 %	23,07 %
FP 1er grau	5,97 %	5,80 %	4,88 %
FP 2 ^{on} grau	5,80 %	5,60 %	4,74 %
BUP i COU	9,43 %	9,05 %	9,93 %
Títol mitjà	5,03 %	4,76 %	5,54 %
Títol superior	5,23 %	4,47 %	6,01 %
TOTAL	90,06 %	89,31 %	90,25 %

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

Pel que fa al coneixement del català es dona una situació semblant. Sant Feliu es troba en un nivell intermedi entre la mitjana del Baix Llobregat i la mitjana catalana, com es pot observar en el quadre 10.

Taula 10. Coneixement del català

2001	Sant Feliu de Llobregat		Baix Llobregat		Catalunya	
	núm.	%	núm.	%	núm.	%
L'entén	36.480	91,10	621.384	89,68	5.837.874	92,03
El sap parlar	25.949	64,80	442.487	63,86	4.602.611	72,56
El sap llegir	26.779	66,88	456.488	65,88	4.590.483	72,37
L'escriu	17.581	43,91	291.327	42,05	3.077.044	48,51
No l'entén	2.447	6,11	51.172	7,39	338.877	5,34

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

2.2.3 Activitat econòmica i renda

La principal font d'ocupació la proporcionen la indústria i els serveis, amb evolucions diferents, mentre que l'agricultura resta com a sector gairebé residual. Amb dades del 2001, la indústria representa el 33,77 % de l'ocupació, la construcció el 8,94 % i els serveis el 56,77 %. Si mirem l'evolució veiem que mentre la indústria tendeix a disminuir, la construcció es manté i creixen els serveis, que en una dècada han desplaçat la indústria com a primera font d'ocupació.

Taula 11. Nombre d'ocupats per grans sectors d'activitats

Sant Feliu de Llobregat	1991		1996		2001	
	núm.	%	núm.	%	núm.	%
Agricultura	93	0,69	83	0,64	104	0,53
Indústria	6.495	47,85	5.554	42,58	6.588	33,77
Construcció	1.254	9,24	882	6,76	1.742	8,93
Serveis	5.733	42,23	6.525	50,02	11.077	56,77
TOTAL	13.575	100,00	13.044	100,00	19.511	100,00

Font: Elaboració pròpia a partir de l'IDESCAT (Institut d'Estadística de Catalunya)

La renda per habitant de Sant Feliu l'any 2003 es situa en els 10.864 €. Si comparem aquest indicador amb alguns municipis de l'entorn, trobem que estan per sobre Castelldefels, Esplugues i Gavà. En canvi, es situen per sota municipis com Viladecans, Cornellà, Sant Boi de Llobregat i El Prat de Llobregat.

Taula 12. Municipis de referència

2003	Població	Superfície (Km2)	Densitat pobl.	Renda (€)*
Sant Feliu de Llobregat	41.543	11,81	3.518	10.864
Esplugues	46.447	4,60	10.097	11.889
Gavà	42.304	30,76	1.375	11.183
Castelldefels	52.405	12,87	4.072	13.834
Viladecans	59.343	20,39	2.910	10.338
El Prat de Llobregat	63.312	31,17	2.031	9.758
Sant Boi de Llobregat	80.738	21,48	3.759	10.074
Cornellà de Llobregat	82.817	6,96	11.899	10.116

Font: Diputació de Barcelona

* Renda per habitant (2002). Servei d'Informació Econòmica Municipal

3. LA CULTURA A SANT FELIU

Sant Feliu compta amb una sèrie de serveis culturals públics i amb una àmplia base associativa que promouen una vida cultural rica i diversa. El Patronat Municipal de Cultura gestiona els serveis culturals municipals i dóna suport per diferents mitjans a la xarxa associativa.

3.1. L'ACCIÓ CULTURAL MUNICIPAL

3.1.1. EI PAM 2003-2007

El *Pla d'Actuació del Mandat (PAM) 2003-2007* no és gaire explícit pel que fa a la política cultural municipal. Trobem elements que ens poden interessar als capítols dedicats al benestar, als equipaments, al relacionat amb la societat del coneixement i al de participació.

Dins del capítol "Millorar la qualitat de vida, el benestar i la seguretat de les famílies", a l'apartat titulat "Sant Feliu, ciutat jove i culturalment avançada", llegim els següents propòsits:

- Facilitar l'emancipació del jovent.
- Crear oferta ludicoesportiva adreçada a la joventut en horaris nocturns.
- Crear una programació estable musical: a l'Auditori del Palau Falguera i el cicle de concerts juvenils
- Crear una programació estable de teatre a la ciutat.
- Desenvolupar el Pla local de joventut.

El capítol sobre "Els nous equipaments i la millora dels actuals" inclou diverses mencions sobre nous equipaments cívics i socioculturals (al Mas Lluí, a la Fàbrica de les Tovalloles), nou casal de joves i espai de difusió cultural al nou barri de Can Bertand, així com la millora i desenvolupament d'equipaments en funcionament (Casal de Joves, Palau Falguera, Centre Cívic Roses). Són actuacions que manifesten unes necessitats socials i culturals a cobrir, però amb poca relació directa amb l'objecte del nostre treball.

Al capítol "Innovar i desenvolupar la societat del coneixement", a l'epígraf "Promoure l'aprenentatge de les tecnologies de la informació i la comunicació per a tots els ciutadans i ciutadanes", trobem línies d'actuació que interessin al nostre propòsit:

- Impulsar l'alfabetització tecnològica de tota la ciutat.
- Facilitar l'accés a terminals informàtics a tothom, especialment com a eina de reequilibri social, de foment de les noves sortides laborals i polítiques de joventut i gent gran.

Finalment, al capítol titulat "Promoure la convivència i els valors democràtics", dins de l'apartat "Foment de la Ciutat", es preveuen actuacions que tenen molt a veure amb el cas que ens ocupa:

- Pla per a la diversificació de l'oferta d'oci de la ciutat, rendabilitzant els equipaments i serveis existents.
- Definir un nou model relacional amb les entitats (corresponsabilització en serveis i actes d'interès local, equilibri del sistema de finançament de

les entitats, suport a les entitats amb patrimoni, com l'Ateneu, el Centre Parroquial, el Casino, La Unió Coral, etc.)

- Fomentar l'assessoria d'entitats.
- Donar suport a les entitats que presentin propostes a la ciutat i a les accions de desenvolupament de la cultura popular i tradicional del país.

3.1.2. Equipaments i serveis municipals

Per tal de situar La Unió Coral en el seu context cultural i ciutadà, ens cal una breu referència als equipaments de què disposa la ciutat i a l'oferta de serveis actual. Comencem amb els principals serveis de titularitat municipal.

Casal de Cultura Can Ricart.

Seu del propi Patronat, desenvolupa una important activitat d'exposicions, conferències, concerts, tallers, etc. A Can Ricart s'han forjat nombrosos projectes de recuperació i suport de les festes locals i de foment de l'associacionisme.

Biblioteca Popular Montserrat Roig.

Data de 1993 i disposa d'un edifici emblemàtic des del punt de vista arquitectònic, amb 1.400 m² distribuïts en tres plantes. Els usuaris poden accedir a la informació a través de 44.586 documents, entre llibres, audiovisuals i mitjans informàtics, xifra que entra dins dels estàndards de les biblioteques del seu nivell de la província de Barcelona (amb una mitjana de 25.000-50.000 volums). Ofereix també connexió gratuïta a Internet.

Els indicadors de 2003 ens donen un bon nivell d'usuaris, amb una mitjana de 430 visites i de 377 préstecs per dia de servei (la mitjana de les biblioteques del seu nivell són: 467 usuaris i 326 préstecs per dia). Una intensa i variada programació d'activitats (39 exposicions, 30 "hores del conte", 11 visites escolars, 28 tertúlies literàries, 34 guies de lectura, 35 programes de radio, etc.) completa la tasca de la biblioteca, fent-ne un viu centre de difusió cultural.

Malgrat tot, al PAM 2003-2007 es proposa "ampliar el servei municipal de biblioteca fins a les *ràtios* recomanades per la Diputació de Barcelona i ampliar-ne l'horari actual".

Palau Falguera

Aquest antic palau senyorial avui destinat a equipament cultural i lúdic, amb la música com a eix vertebrador, és la nova seu de l'Escola Municipal de Música i d'un magnífic Auditori Municipal, a més d'allotjar altres serveis ja en ús o previstos, públics i privats, com sala d'exposicions, restaurant, bar musical, etc.

L'Escola Municipal de Música

Centre de formació i de dinamització musicals que ofereix a tota la població la possibilitat d'introduir-se i de progressar en el món de la música, adequant-se a les edats, demandes i possibilitats de cadascú. L'oferta és àmplia i va des d'un programa introductor i o amb dedicacions variables fins a programes formatius reglats, orientats a la preparació per a estudis superiors:

- Ludoteca musical: programa de sensibilització per a infants d'entre 3 i 5 anys.
- Itinerari d'ensenyament bàsic: adreçat principalment a alumnes de 6 a 13 anys, ofereix formació musical elemental: fonaments del llenguatge musical, veu i instrument.
- Itinerari d'ensenyament bàsic per a adults: semblant a l'anterior, per a alumnes de més de 17 anys; consta de tres cursos, amb una dedicació setmanal inferior d'unes 2,5 hores, dedicades a llenguatge musical, cant coral i instrument.
- Itinerari d'ensenyament avançat: d'aprofundiment, incidint sobretot en l'expressió instrumental.
- Grau mitjà: pels alumnes que tenen com a objectiu un aprenentatge més qualificat i que passin la prova d'accés corresponent; s'estructura en tres cicles de dos cursos cadascun i capacita per a iniciar els estudis de Grau Superior.
- Tallers i música a la carta: oferta de tallers amb dedicacions variables i possibilitat de participar en les agrupacions musicals del centre: corals, conjunts instrumentals, orquestres...

L'Escola participa en la vida cultural de la ciutat mitjançant les agrupacions esmentades, organitzant audicions (per a escoles, per a la gent gran,...), concerts, intercanvis, etc.

3.1.3. Municipi i associacions

Sant Feliu compta amb un total de 184 associacions registrades pel Departament de Justícia de la Generalitat, de les quals 89, gairebé la meitat, són de caràcter cultural. Si comparem aquestes xifres amb les de l'entorn no hi trobem diferències significatives. El nivell d'associacionisme general de la població, pel que fa a nombre d'entitats existents, ens dona un índex de més de quatre associacions per mil habitants, molt proper al del conjunt del Baix Llobregat i a la mitjana dels municipis que hem pres anteriorment com a referència (Esplugues, Gavà, Castelldefels, Viladecans, El Prat de Llobregat, Sant Boi de Llobregat i Cornellà) i només inferior al del conjunt de la província, on les poblacions amb menys habitants fan pujar l'índex. Ho podem comprovar a la taula 13.

Taula 13. Comparació del nombre d'entitats amb municipis de referència, comarca i província

Entitats de caràcter general	Número	Entitats / 1000 habitants
Sant Feliu de Llobregat	184	4,43
Mitjana municipis de referència	234,33	4,13
Baix Llobregat	3.197	4,38
Província de Barcelona	29.201	5,71

Font: Guia d'Entitats del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya (2005)

I si ens centrem en l'associacionisme específicament cultural, l'indicador de Sant Feliu, amb més de dues entitats per mil habitants, ens dóna un nivell una mica superior a la mitjana de l'entorn.

Taula 14. Comparació entitats culturals amb municipis de referència, comarca i província

Entitats culturals	Número	Entitats culturals / 1000 hab.
Sant Feliu de Llobregat	89	2,14
Mitjana municipis de referència	102,33	1,81
Baix Llobregat	1.331	1,82
Província de Barcelona	11.844	2,31

Font: Guia d'Entitats del Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya (2002)

L'Ajuntament disposa d'altres dades i d'una classificació diferent, però les 49 entitats específicament culturals registrades en el recompte municipal, que representen el 30,82 % del total, constitueixen igualment el sector majoritari.

Taula 15. Distribució de les entitats segons tipus

Tipus entitat	nombre	% respecte el total
Esports	36	22,64 %
Cíviques	10	6,29 %
Dones	3	1,89 %
Gent Gran	9	5,66 %
Solidaritat i cooperació	5	3,14 %
Joventut	9	5,66 %
Atenció social	10	6,29 %
Econòmiques	10	6,29 %
Educació	18	11,32 %
Cultura i participació	49	30,82 %
TOTAL	159	100 %

Font: Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat (2004)

El Consell de Cultura és l'òrgan de participació ciutadana en la política cultural municipal. És de caràcter consultiu, es reuneix com a mínim tres vegades a l'any i, com passa sovint en aquests tipus d'organismes, té dificultats en adquirir una dinàmica pròpia satisfactòria. La qüestió que suscita més interès és la de les subvencions municipals.

El Municipi disposa d'una política de convenis i subvencions per tal de donar suport i potenciar la vida associativa. Les subvencions es regulen mitjançant les *Bases reguladores de sol·licitud i atorgament de subvencions de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat*.

Segons aquestes bases, poden sol·licitar subvencions "les entitats, associacions, i organismes públics o privats, sense ànim de lucre, legalment constituïdes dins l'àmbit del terme municipal, i inscrites al Registre Municipal d'Entitats Ciutadanes. Així mateix podran sol·licitar també subvencions les persones físiques, amb representació d'un

grup o d'una iniciativa de caràcter esporàdic, sense ànim de lucre i per una finalitat d'interès general”.

Les bases fixen els criteris que regiran la distribució de les subvencions:

- L'interès general de l'objecte de la sol·licitud.
- El dèficit d'activitats anàlogues en el municipi.
- La capacitat operativa d'execució del programa per part del particular o entitat, associació o organisme sol·licitant.
- Les sol·licituds que no hagin estat ateses en exercicis anteriors pel mateix programa o activitat per al qual es demana la subvenció.

A part d'aquestes prioritats, la Regidoria de Cultura i Joventut especifica i explicita una bateria d'altres criteris a tenir en compte per la concessió de les subvencions:

- L'interès general i projecció pública de l'activitat, més enllà dels socis i sòcies de la pròpia entitat. El caràcter obert de l'activitat.
- La participació de l'entitat en d'altres activitats ciutadanes diferents a la que és objecte de sol·licitud d'ajuda
- La promoció de la cultura popular i tradicional del país
- Les activitats que facin servir la llengua catalana com a llengua vehicular
- El nivell d'autosuficiència en la realització de l'activitat i la capacitat d'obtenir recursos d'altres fonts (altres institucions públiques i patrocinadors privats)
- La participació en el Consell Municipal de Cultura, en el Consell Municipal de Joventut, fòrums, o altres espais i òrgans de participació ciutadana
- La projecció exterior de la ciutat que comporti l'activitat feta dins o fora del municipi, mitjançant una imatge representativa o identitària
- La predisposició a col·laborar amb l'Ajuntament en els projectes i activitats que s'organitzin la programació d'espectacles de música, teatre, etc.
- La participació a l'activitat de diversos col·lectius i entitats; la seva incidència en diferents àmbits
- El valor lúdicoeducatiu de l'activitat
- La garantia de continuïtat de l'activitat, l'experiència prèvia en l'organització d'activitats similars i la trajectòria històrica de l'entitat
- El dèficit d'activitats anàlogues en el municipi i el caire innovador de les activitats proposades
- La capacitat d'integració de persones nouvingudes o de qualsevol altre col·lectiu amb risc d'exclusió social
- Les activitats encaminades a la recuperació i manteniment de la memòria històrica de la ciutat
- El nombre de participants a l'activitat en edicions anteriors o l'estimació de participants i el nombre de socis i sòcies de l'entitat
- La capacitat d'integració de persones de diferents edats (integració intergeneracional)
- La capacitat d'aportar el patrimoni i recursos propis de l'entitat a activitats d'interès general i ciutadà
- Activitats o programes de caràcter lúdicoeducatiu destinats a omplir el temps de lleure dels joves.

Quan es tracta d'entitats amb un ampli programa de treball i amb un complex ventall d'activitats, l'Ajuntament estableix convenis de col·laboració, sense perjudici que l'entitat pugui concórrer a convocatòries específiques de subvenció per determinats programes. La Unió Coral disposa de conveni amb l'Ajuntament, però igualment rep subvencions específiques per les seves activitats culturals i esportives, com es detalla més endavant.

Aquests convenis fixen compromisos i obligacions mutus de col·laboració i faciliten l'adaptació a la realitat específica i a les necessitats de cada entitat i, a la vegada, a la contribució que aquestes poden fer a la col·lectivitat.

Podem exemplificar la importància d'aquests convenis en dos casos concrets que per la seva singularitat resulten especialment interessants.

En primer lloc l'*Ateneu* i el seu projecte *Ateneu, espai de cultura i participació*, mitjançant el qual Ajuntament i entitat col·laboren per oferir a nombrosos col·lectius i associacions espais i altres serveis per a la realització de les seves activitats. Ho veurem amb detall més endavant.

D'altra banda, recentment s'ha iniciat un projecte molt prometedor i que pot resultar una iniciativa a imitar a d'altres llocs: la gestió de l'antic cinema Guinart a càrrec de l'Associació CineBaix, en conveni amb l'Ajuntament.

Són exemples dels bons resultats que pot comportar una adequada combinació d'iniciativa associativa emprenedora, creativa i innovadora i una administració amb voluntat de cooperació abans que de monopolització de la vida cultural.

3.2. LES ENTITATS TRADICIONALS

Sant Feliu compta amb quatre societats que són fruit, com hem vist, d'una història mutualista, cultural i recreativa que arrenca al segle XIX. Les quatre entitats que segueixen vives –altres van desaparèixer– compten amb un patrimoni important i una considerable vitalitat, encara que diferenciada i amb orientacions i graus de renovació diferents. Sintetitzem breument, abans de passar a analitzar la situació de La Unió Coral, la trajectòria i actualitat de les altres tres societats santfeliuenques.

El Casino Santfeliuenc

Fundat el 1879, agrupava el que en podríem dir la burgesia local i la classe il·lustrada i dirigent: propietaris rurals, industrials, professionals per compte propi, professionals liberals (funcionaris de justícia, notaris, metges, farmacèutics, mestres, etc.). L'entitat es definia com a apolítica, però els seus membres eren majoritàriament conservadors (tradicionalistes, exdinàstics, propers a la Lliga Regionalista). Molt aviat, el 1981, inaugura el local social propi, l'actual, amb sales per a cafè, billar, biblioteca i sala d'espectacles.

Es defineix inicialment com a societat recreativa, però aviat, amb el reglament de 1903, s'introdueixen altres finalitats com la instrucció, el foment dels interessos morals i materials de la població i la beneficència. El 1904 es crea entre els associats la Sociedad de Socorros para Enfermos del Casino.

Entre les seves activitats han destacat el ball i el teatre, amb escenificacions de La Passió (de 1883 a 1929), i amb l'existència de companyies pròpies com l'Agrupació Teatral Renaixement durant la primera dècada del segle XX i el TEI (Teatre Estable Independent) a partir dels anys seixanta.

El teatre va ser remodelat l'any 1929 i durant la Guerra Civil va ser seu del Centre Republicà Federal, adherit a Esquerra Republicana de Catalunya.

Acabada la guerra va prendre el nom de Casino Nacional (1939-1941). A finals dels anys quaranta es van ampliar les instal·lacions amb la incorporació de la pista annexa (1949) i s'hi va instal·lar la primera emissora de ràdio de Sant Feliu.

Durant les dues dècades següents – anys cinquanta i seixanta – el Casino participa en les festes i organitza actes, balls i espectacles molt concorreguts. En aquest període es va perdre una sala d'espectacles en bones condicions, per passar a ser discoteca.

Però durant els darrers anys del franquisme i els de la transició, la incorporació de membres de l'oposició política produeix una obertura de l'entitat i la participació en activitats reivindicatives com el Congrés de Cultura Catalana.

En l'actualitat compta amb una sala per a teatre, amb algunes deficiències, on continua la seva activitat el TEI, grup de teatre amateur de bon nivell. La nombrosa concurrència al bar de l'entitat i el joc de cartes i el billar constitueixen l'activitat diària de l'entitat, que també celebra algunes festes anuals importants, com la de Sant Cristòfol.

L'Ateneu

Neix el 1881, d'origen obrer, amb el nom Ateneo Libre del Bajo Llobregat, i com la resta d'ateneus creats a Catalunya a finals del segle XIX, es proposa estendre l'educació i a la cultura entre el proletariat. La seva principal missió és proporcionar educació als fills de la classe obrera, un ensenyament de qualitat que l'estat no garantia.

La inauguració de l'Escola de l'Ateneu fou el 1883 i va constituir un esdeveniment que rebé el suport d'institucions i personalitats de tota classe social. El 1926 l'Ateneu es dota de la primera part dels locals propis, gràcies al treball voluntari de molts socis que hi destinen vespres i festius.

En acabar la Guerra Civil l'Ateneu passa a la "clandestinitat" i la seva seu és ocupada per una escola nacional dirigida per l'Església, l'Acadèmia de San Fernando. La societat aconsegueix ser autoritzada novament el 1951 i recupera una part de la seu, restant la part més important en mans de l'Escola Parroquial.

En el període democràtic l'Ateneu malda per recuperar el seu patrimoni. El 1980 recupera la planta baixa de l'edifici per a la seva activitat i, a canvi, l'Escola Parroquial és autoritzada a realitzar obres d'ampliació. El 1995 l'escola tanca la seva activitat i l'Ateneu recupera els espais, que temporalment són arrendats al Departament d'Ensenyament de la Generalitat. Al mateix temps es posa en marxa el projecte *Ateneu*

del 2000, que obre la seu social a entitats vinculades i en fa lloc de reunions i trobades diverses.

El 1998 continua aquest procés d'obertura amb el projecte *Ateneu, espai de cultura*, que en el 2000 dóna lloc al conveni amb l'Ajuntament per acollir a l'Ateneu entitats i activitats ciutadanes i culturals molt diverses, amb la denominació *Ateneu, espai de Cultura i Participació*.

En els darrers anys l'Ateneu ha incrementat el nombre de seccions i de socis i ha augmentat les activitats. Al mateix temps ha realitzat un paper de suport a activitats i entitats externes, acollint a una diversitat d'entitats culturals. Hi ha grups que es mouen en els camps de la música, la comunicació, els audiovisuals, les arts plàstiques, els infants, la gestió associativa i la formació. Compta amb 489 socis, que formen vuit seccions pròpies, i aglutina una vintena d'altres entitats culturals i ciutadanes, amb més de 2.000 persones associades en total.

Es defineix com una entitat clarament participativa oberta a tota la ciutadania. "L'Ateneu ara és una entitat –llegim en el seu web– que permet, a qualsevol persona que s'apropi, participar, organitzar, gaudir, relacionar-se o viure la cultura en primera persona de manera participativa. L'Ateneu està organitzat en seccions autònomes que organitzen les diferents activitats, sempre obertes a tothom".

El Centre Parroquial

Malgrat el seu origen parroquial, és una entitat amb personalitat jurídica pròpia, regida per una junta independent i que ha anat especialitzant la seva activitat a l'entorn del teatre.

Disposa d'una sala teatral amb unes 340 localitats, la qual, malgrat la seva antiguitat, s'ha anat reformant i adaptant a les noves necessitats i exigències, de manera que actualment és la millor sala teatral de Sant Feliu. Malgrat tot, les dimensions del seu escenari són insuficients per a espectacles de format gran.

Compta amb grups de teatre amateur o semi-professional i desenvolupa activitats de formació en arts escèniques.

Pel que fa a les programacions, a part de l'activitat pròpia, organitza els espectacles de la Xarxa d'espectacles infantils, en conveni amb l'Ajuntament, i també acull el Cicle Municipal de Teatre.

Disposa, a més, de bar i d'espais diversos per a activitats com balls de saló i altres.

4. LA UNIÓN CORAL

4.1. HISTÒRIA

La Unió Coral ha mantingut, junt amb el Casino i l'Ateneu, un projecte associatiu a Sant Feliu al llarg de més de cent anys. Per tal de comprendre l'origen i les senyes d'identitat de l'entitat que ens ocupa, cal conèixer la seva ja llarga trajectòria històrica, plenament relacionada amb l'esdevenir econòmic, polític, social i cultural del seu entorn santfeliuenc, català i espanyol. No és l'objecte del treball confeir una història de l'entitat que, d'altra banda, ja compta amb un bon estudi d'aquestes característiques, elaborat amb motiu de la celebració del seu centenari el 1992: "*El Coro. Cent anys d'associacionisme a Sant Feliu de Llobregat (1892-1992)*", de Pilar Antolin, Enric Ferreras i Agustín Garcia.

En aquest document llegim: "Al llarg de la seva història, "El Coro" ha passat per diferents etapes; des d'uns orígens mutualistes de clara significació republicana, evolucionà, a partir del període 1915–1923, a un populisme de caire conservador. Finalment durant els anys seixanta i setanta l'entitat entrà en un procés d'aïllament, que s'agreujà en els vuitanta, amb la crisi general de la vida associativa".

És convenient recordar les diferents etapes i les fites més significatives del seu esdevenir, les fluctuacions i els èmfasis que van prenent les diverses vocacions de l'associació i les constants adaptacions a les circumstàncies que l'envolten. Per fer-ho, extractem les dades històriques i els fets més significatius que ens aporta el treball que acabem de referir, segons les etapes establertes pel mateix.

4.1.1. Precedents: 1861-1892

El 1861 es crea la societat El Mutuo Apoyo, que va durar una trentena d'anys, fins al 1892, amb diverses vicissituds, entre elles una escissió materialitzada a partir de l'any 1878. Va estar adherida, com més tard la Unió Coral, a l'Associació Euterpense, que esdevindria després La Federació de Cors de Clavé.

Sembla que anteriorment encara, el 1853 i el 1854, havien existit intents de crear una agrupació coral, aparentment confiada a la direcció artística del mateix J. A. Clavé, que no van prosperar.

El pas d'una a l'altra entitat, no està exempt de conflicte. El motiu, poc conegut, potser està relacionat amb la forta politització de la primera amb motiu de les eleccions municipals de 1891.

4.1.2. Els primers anys: 1892-1903

Dissolt El Mutuo Apoyo, la Unió Coral inicia la seva vida el 1892, formada sobretot per parcers o jornalers agrícoles i, en menor nombre, per obrers fabrils, que de totes maneres "acostumaven a alternar la seva tasca en la fàbrica amb el cultiu de petits horts propis".

Els seus estatuts, molt similars als d'altres entitats del moment, definien el caràcter recreatiu de la societat i en recollien certs aspectes particulars. Queden totalment

proscrits l'alteració de l'ordre, els jocs prohibits i les discussions polítiques i religioses. S'estableixen quatre tipus de socis: els numeraris, els corresponsals (residents fora de Sant Feliu), els honoraris (autoritats provincials i locals i persones que es considerin dignes d'aquesta condició) i els de mèrit. Es fixa la quota anual de dotze pessetes i un pagament de cinc pessetes per l'ingrés. Es defineixen les activitats d' "El Coro" com a diversions lícites, incloent concerts vocals i instrumentals i certàmens.

Després d'un pelegrinatge per diferents estatges (carrer de Baix, núm. 15; carrer de la Quadra, núm. 33; la Carretera, núm. 136), el 1901 signen un contracte per deu anys per un altre local de la Carretera, cosa que indica una certa consolidació.

La vida interna es desenvolupa normalment, dirigida per una Junta de vuit membres que es renoven per meitats, mitjançant elecció per l'assemblea anual de socis; el sistema d'elecció habitual és la cooptació, ja que normalment els nous membres eren proposats per la Junta anterior.

Però el 1898 l'entitat pateix una convulsió que es resol democràticament. La Junta ha de dimitir davant els rumors de manca de diners i la suposada inoperància de la comissió creada per a revisar els comptes (motejada com a "comisión de carnestolendas"). Una assemblea extraordinària resol la situació en una votació ajustada: 91 vots a favor de la moció de censura a la Junta, enfront de 90 que li donen suport. La situació es normalitza amb l'elecció d'una nova Junta i l'acord de celebrar assemblees cada tres mesos per controlar més de prop els comptes de la societat.

Activitats

La vida social ordinària consistia a trobar-se en el local, fer el cafè, llegir la premsa, jugar al dòmino, fer assaig del cor, etc. També es feien excursions, cantades de caramelles i serenates, etc. Com a indicatiu de vitalitat trobem que el 1898 els dos cambrers de l'entitat adduïen la seva incapacitat per servir totes les taules del cafè.

Projecció ciutadana

Orientació popular i republicana: "L'orientació de l'entitat en l'àmbit polític estava lluny de les directrius que guiaven el govern municipal. L'Ajuntament, en aquests anys de fi de segle, estava en una dinàmica caciquista en línia amb el sistema de la Restauració d'alternança entre dos grups monàrquics, el liberal i el conservador; el "Coro" posava el seu contrapunt amb una orientació republicana i una pràctica social interna dinàmica i participativa. La Unió Coral es podria incloure dins el bon nombre d'entitats baixllobregatines vinculades als corrents populars".

"El Coro" participa en la renovació política local que es produeix a principi de segle: el 1901 el consistori de majoria republicana és presidit per Josep Molins, soci de l'entitat.

4.1.3. Cap a la consolidació: 1903-1915

Context històric

En aquest període el sistema espanyol de la Restauració dona símptomes de crisi. La Setmana Tràgica és un reflex de la conflictivitat social i política de Barcelona; a Sant Feliu el 1911 hi ha un enfrontament armat entre carlins i radicals, i durant la vaga dels

obriers del tèxtil de l'any 1913, els obrers de St. Feliu aconsegueixen aturar les fàbriques.

Període de consolidació

Introducció de la faceta mutualista: l'any 1903 es reformen del estatuts i es redefeixen els objectius de l'entitat:

- Passa a anomenar-se Sociedad-Hermandad La Unión Coral. De fet, però, hi ha indicis de la continuació de la pràctica mutualista, encara que sense suport estatutari, en el període que va des de la dissolució de El Mutuo Apoyo (1892) fins a aquesta reforma de 1903.
- És obligació de la societat d'indemnitzar els seus socis en cas de malaltia i de defunció. En cas de malaltia, qualificada de "medicina o cirugia" (en una modificació de 1905 s'exceptuen malalties del tipus "epidemias, contagiosas, venéreas y las ocasionadas por desarreglos de costumbres y riñas" i, més endavant, les malalties de tipus sifilític).
- El 1915 es parla de la possibilitat que la societat tingués el seu propi metge, fet que no consta que es materialitzés, però sabem que l'any 1899 l'entitat disposava de dos infermers, amb els seus substituïts, per visitar els socis malalts a fi de comprovar la certesa de les seves malalties.

El 1906 s'adquireix el terreny per a la construcció del local propi, el 1907 s'augmenta la quota i es comença la construcció i el 1908 s'inauguren els baixos. La construcció va anar a càrrec del contractista, soci i polític Josep Molins, el qual atorgà a l'entitat un crèdit a 20 anys amb hipoteca sobre el solar (era pràctica freqüent de concedir favors personals o polítics per treure'n un rèdit electoral, sense que això impliqués una adscripció política explícita de l'entitat).

Es registren diverses accions entre 1911 i 1916 encaminades a dotar l'entitat d'una biblioteca.

Activitats

La prosperitat del cafè reflecteix l'engrandiment de l'entitat: sabem que el 1904 obria a les 7 del matí a l'estiu i a les 8 a l'hivern; fins el 1909 l'entitat estava subscripta a *La Ilustración Española y Americana*; el 1909 es compra un billar i el 1911 un piano; el 1912 sofreix el robatori de "200 culleretes de cafè, 8 jocs de dòmino, alguns jocs de cartes i 8 pessetes en efectiu".

El cor porta una vida d'alts i baixos. Hi ha intents d'estabilització del cor que fins a 1910 s'agrupava només per a actuacions puntuals.

Projecció ciutadana

Amb la caiguda del caciquisme a nivell local a principis de segle, es produeix un apropament entre "El Coro" i l'Ajuntament. El republicanisme s'aferma a Sant Feliu. El Foment Republicà Autonomista, després de diversos intents de fer convergir el republicanisme federal i el catalanisme popular, aconsegueix esdevenir majoritari al consistori el 1910.

4.1.4. Moment d'esplendor: 1915-1923

Context històric

Crisi de la Restauració. Gran conflictivitat social, que deriva cap al terrorisme i el pistolisme. Prosperitat al Baix Llobregat, beneficiada en certa mesura pel conflicte bèl·lic mundial. A Sant Feliu, segona fase d'industrialització. Prosperitat agrícola amb l'ampliació de l'àmbit de comercialització dels excedents a França i al Regne Unit.

L'entitat

Moment de màxim esplendor i reforçament dels dos objectius de l'associació: el cultural recreatiu i el mutualista.

Vessant mutualista

El 1916 la mutualitat d' "El Coro" entra a La Unión y Defensas de Montepíos de la Provincia de Barcelona. Tot seguit, i en mig de gran entusiasme i optimisme, s'aprova l'establiment d'una Caja de Pensiones para la Vejez.

El 1917 es reformen els estatuts i neix la Sociedad Hermandad y Pensiones para la Vejez La Unión Coral.

El 1920, per tal d'assegurar el suport necessari, donada l'envergadura que havia pres el projecte mutualista, s'ingressa a la Sección del Refugio de la Federación de Hermandades.

Vessant cultural i recreatiu

El 1915 s'inaugura la sala d'espectacles, àmplia i ben decorada, situada al pis que s'ha aixecat.

Disposar del local comporta l'ampliació de les activitats i la regularitat de la programació d'espectacles: festes benèfiques, concerts, actuacions teatrals, operetes i balls populars.

Projecció ciutadana

L'entitat va adquirint un caire populista, però hi pren un cert pes un nou grup polític, impulsat per Pere Àlvarez, que implica l'evolució del republicanisme vers el reformisme, la Unió Democràtica Autonomista, d'ideologia ambigua, que aconsegueix la majoria al govern local el 1917. Bona part dels membres de la UDA i l'alcalde i diversos regidors eren socis d' "El Coro".

4.1.5. El període de la dictadura: 1923-1931

Context històric

Dictadura de Primo de Rivera, que no representa una ruptura radical amb l'etapa anterior, ja molt distorsionada pel caciquisme i la ineficàcia de l'administració. Es proposa acabar amb la guerra del Marroc i impulsar obres i reformes necessàries, posant del seu costat part de l'opinió pública. S'estableix la censura i es reprimeix bona part de l'activitat política i sindical. Es destitueixen els ajuntaments i es substitueixen per altres nomenats per Governació. Es fa notar la pressió contra la llengua i la cultura catalanes i el 1925 es dissol la Mancomunitat de Catalunya.

A Sant Feliu, ja amb 4.000 habitants, hi havia una agricultura pròspera i s'havia anat consolidant la indústria, sobretot tèxtil i també metal·lúrgica. Milloraven els serveis i començava a ser apreciada com a lloc d'estiueig.

L'entitat

Diverses modificacions d'estatuts van perfeccionant l'activitat mutualista:

- El 1924 es crea la secció dedicada a les dones (encara que, en consonància amb l'època, "Las señoras no tendrán ni voz ni voto en las juntas generales") i s'introdueixen les prestacions per "parto normal y legítimo".
- El 1928 es crea la secció de pensions per a la vellesa (ja s'havia creat la caixa el 1916) i la societat passa a anomenar-se Sociedad-Hermandad la Unión Coral.
- El 1931 s'estableix una taxa fixa en favor dels socis morts.
- Intent de dur a terme el vell projecte (de l'any 1917) de construcció de "cases barates" per millorar les condicions de vida de la classe obrera, no desenvolupat.
- El 1928 hi ha 1.430 socis (en una població de 4.000 habitants).
- El 1929 ja es pensa en construir un nou edifici (es crea una comissió).

Activitats

Intensa activitat cultural, sobretot teatral, amb representacions d'obres de Frederic Soler, Ignasi Iglésies, Àngel Guimerà, entre molts d'altres, i la presència d'actors com Enric Borràs, Maria Morera i Josefina Fornés. Presències com la del mateix Guimerà o les infantes reials.

Es creen dues noves entitats, vinculades a La Unió Coral, l'Escola de Declamació Miguel Rojas i els Amics de l'Art i de les Lletres. Organitzen les primeres diades del llibre (aleshores el 6 d'octubre), es representen obres de diversos autors (entre els quals la santfeliuencs Joana Raspall), etc.

Projecció ciutadana

Alguns socis mantenen bones relacions o participen en els governs municipals de la dictadura, nomenats pel Govern Civil; activitat intensa de l'entitat i col·laboració amb tot el que afecta al municipi: ajut a la instal·lació d'una biblioteca pública, homenatge a Ignasi Iglesias, etc.

4.1.6. La Segona República: 1931-1936

Context històric

El 1929 dimiteix el dictador, el 1931 victòria republicana a les eleccions municipals que arrossega la monarquia a l'exili, proclamació de la República, instauració de la Generalitat de Catalunya.

Sant Feliu ha crescut fins a 6.600 habitants i el camp i la indústria prosperen malgrat alguns moments difícils. Segueix l'expansió urbana i la finca del clos de can Nadal passa a ser un parc i a la torre s'hi instal·la una escola. Es època de dinamisme social i polític. S'editen diversos periòdics i revistes.

L'entitat

S'adquireixen per 50.000 pessetes els terrenys que es troben en front del local social, però l'intent de 1933 de construir un monumental edifici per a sala de festes i teatre no va prosperar, de moment.

La legislació obliga a dividir l'entitat en dues seccions, la mutualista i la recreativa. Però per mantenir la unitat de la societat, els socis estan obligats a fer-se mutualistes (amb l'excepció dels malalts i els majors de 35 anys).

Activitats

Continua un bon ritme d'actes culturals, amb representacions, entre d'altres, d'obres de Guimerà i Ignasi Iglesias; s'homenatja a aquest darrer i a Santiago Rusiñol. El 1931 l'Ajuntament inaugura al local d'El Coro un cicle de conferències amb la presència de Ventura Gassol, responsable de cultura de la Generalitat, i del president Francesc Macià.

El 1936 es lloga la sala d'espectacles per un termini de cinc anys per fer-hi cinema.

Projecció ciutadana

Els membres d'Acció Catalana, primer, i d'ERC més tard, tenen una forta presència al si de l'entitat, diversos membres de la qual s'integren en candidatures municipals.

Entitats com "El Coro" ofereixen una sèrie de serveis que a la pràctica feien gairebé necessària l'afiliació. Igualment passava amb l'Ateneu i les seves escoles. Per això molts es feien socis de les dues entitats, cosa que podia comportar rivalitat, però també intents d'unió, com reclamava la campanya que tingué lloc el 1931, encara que sense èxit.

4.1.7. La guerra civil: 1936-1939

Context històric

L'aixecament de juliol de 1936, malgrat fracassar a Barcelona, trasbalsa totalment la vida econòmica, política i social. A Sant Feliu, que s'havia decantat pel Front d'Esquerra a les eleccions de 1931, es viu també, dins d'una relativa moderació de les forces

d'esquerra locals, la inestabilitat política, la repressió política sobre els conservadors i problemes d'abastament d'aliments.

El municipi passa a anomenar-se Roses del Llobregat (amb el suport de La Unió Coral).

L'entitat

Són anys de confusió i d'un clima de provisionalitat. L'esdeveniment més remarcable és la col·lectivització del cafè de l'entitat. Malgrat nombroses gestions i que la junta va al·legar que no es tractava d'un negoci especulatiu, no es va poder evitar la incautació, que només va durar de finals de 1936 fins a juny de 1937.

Activitats

Amb la guerra es frena la vida cultural i festiva (no es celebren les festes majors) i en canvi s'organitzen activitats de suport a la causa republicana, als que eren al front, a Euskadi, a la defensa de Madrid, etc.

4.1.8. Tornar a començar: 1939-1946

Context històric

Amb la dictadura franquista s'estroneja la vida cultural i associativa, entre tantes altres coses. Sobreviuen només les entitats que accepten un fort control oficial. La repressió política i cultural s'accentua a Catalunya amb la repressió lingüística.

Sant Feliu, amb 6.500 habitants en aquesta època, veu desaparèixer bona part de les seves entitats (escoles de l'Ateneu, Amics de l'Art i de les Lletres, l'Escola de Declamació Miguel Rojas,...). L'Ateneu, el Casino i La Unió Coral, per la seva part, s'han d'adaptar a la nova situació.

L'entitat

Per a la Unió Coral és un període de supervivència, estrictament intervinguda i controlada. Funciona amb permisos provisionals fins al 1942, en què és autoritzada formalment. A una part dels locals s'hi instal·len els menjadors del Auxilio Social, fins el 1943. S'apliquen els estatuts del 1928, més conservadors que els de 1936, s'estableix l'apoliticisme obligat i la prohibició de veu i vot per a la dona.

Activitats

Les activitats pateixen una aturada. Es manté el bar i el cinema, aquest reprenent l'arrendament anterior per a cinema comercial. En l'activitat teatral pren el relleu el Centre Parroquial, que el 1945 representa als locals de La Unió *El Divino impaciente* de Peman.

La Unió Coral pogué mantenir-se, mentre tantes altres entitats eren prohibides i confiscades, al preu que les seves primeres juntes gestores estiguessin molt vinculades al nou poder i a membres o adherits a la Falange, com passava a les altres entitats tolerades en aquest període.

4.1.9. Renovació: 1946-1952

Context històric

A la fi de la Segona Guerra Mundial, el règim emprèn algunes operacions de maquillatge (referèndum de la Llei de Successió el 1947, eleccions municipals "orgàniques" el 1948, certa obertura econòmica i diplomàtica). Aquesta relativa obertura permet un cert marge de maniobra a les entitats.

L'entitat

En aquest context es produeix el canvi de la junta i una nova orientació. Es torna a parlar d'un nou edifici, mentre sabem que segueixen les activitats mutualistes de la germandat.

Activitats

Destaca l'existència de l'orfeó, amb fins a 200 cantaires, amb actuacions dins i fora de Sant Feliu, que col·laborà fins i tot amb l'Orquestra Filharmònica de Barcelona. I l'escenari de la Unió segueix rebent les actuacions teatrals de la companyia del Centre Parroquial, recuperant fins i tot Rusiñol i Guimerà.

La major vitalitat de l'entitat i la línia d'actuació menys mediatitzada pel règim, repercuteixen positivament en la vida cultural del municipi. Es formen nous grups d'activitats i es participa activament en ocasions com la Festa Major.

4.1.10. Creixença física: 1952-1958

Context històric

Consolidació internacional del franquisme: reconeixement del règim per part dels Estats Units (1950) i del Vaticà (1953) i entrada d'Espanya a les Nacions Unides (1955). Reorientació de l'oposició. Al Baix Llobregat, inici de l'activitat cívica i política clandestina que es desenvoluparia en les dècades següents.

L'actuació bàsica del període és la construcció del nou edifici. S'inicien els tràmits el 1952, es posa la primera pedra el 1956 i s'inaugura el 1957, amb un cost de gairebé un milió de pessetes.

Segueix la mutualitat, amb junta separada de la societat, però cada vegada serà menys necessària, atès que la Seguretat Social assumeix bona part de les funcions del mutualisme.

Predominen les festes, que amb el nou edifici prenen encara més brillantor i èxit de públic. Les representacions de teatre segueixen a càrrec del Centre Parroquial. Hi ha cantades de caramelles, si bé l'orfeó va perdent vitalitat. En canvi, en aquest període prenen força les activitats esportives (bàsquet, boxa, billar,...).

Hi ha una bona sintonia entre les juntes de la Unió i els governs municipals de l'època i la seva orientació paternalista i populista. I els càrrecs a l'entitat serveixen en ocasions de plataforma per a l'accés al govern municipal.

4.1.11. En sintonia amb el poder: 1958-1964

Context històric

Època de transició: industrialització, "boom" demogràfic a causa de la immigració i urbanització, a Catalunya, al Baix Llobregat i a Sant Feliu. Inici del moviment reivindicatiu i antifranquista del món obrer.

L'entitat

S'acaba de fer front a les obligacions econòmiques de la construcció del nou edifici. Baix nivell d'activitat pròpia, decadència de l'orfeó i de la germandat. En canvi acull molta activitat municipal: homenatges a la vellesa, Exposició Nacional de Roses, espectacles de la Festa Major...

Continua l'afinitat entre el govern municipal i els dirigents de la Unió Coral, que segueix la seva orientació oficialista i populista.

4.1.12. Aïllament: 1965-1975

Context històric

Expansió econòmica i lluites obreres. El Baix Llobregat destaca en la lluita sindical i cívica. A Sant Feliu, amb un fort creixement demogràfic, també arrela la conflictivitat obrera (empresa Matacàs) i es viu l'inici del moviment veïnal.

L'entitat

Es fan diversos arranjaments en els locals i una lleu modificació dels estatuts (que venien del 1928): desapareix el mutualisme, persisteix la marginació de la dona. Facilitats per a l'accés dels joves de la secció d'escacs. Les úniques seccions actives són els escacs i el billar i, a la pista, hi juga el C. B. Sanfeliuense.

En un context molt fluid i de canvis, La Unió Coral es situa al marge dels moviments reivindicatius cívics i veïnals i manté la marginació de la dona, encara que introdueix esporàdicament l'ús del català.

4.1.13. Moments difícils: 1976-1990

Context històric

A la mort de Franco el moviment cívic reivindicatiu està en la seva etapa de màxima activitat i lluita per la democratització del poder municipal. La constitució dels ajuntaments democràtics l'afebleix en la seva base. Les entitats han de replantejar-se els objectius i reorganitzar-se per recuperar el seu paper cultural i recreatiu.

Crisi econòmica i conflictivitat laboral fins al 1985, en què s'inicia una nova fase d'expansió.

L'entitat

Són anys de crisi i de contradiccions. D'una banda es fan obres d'envergadura, però hi ha escassa vitalitat i manca de membres que vulguin implicar-se en la direcció, més enllà de participar en les seccions. S'arrenden la major part dels espais, per obtenir ingressos, però s'acumula un dèficit important. Tot plegat crea malestar i desànim, que s'accentua quan s'enfonsa una part de la teulada del local de la Unió.

Activitats

La discoteca i el bingo ocupen espais importants, però –junt amb el bar- obtenen mals resultats econòmics. No es fan actes destacats. Els escacs tenen bona acollida i els billars són lloc i ocasió de reunió i tertúlia entre socis, mentre el bar cada vegada és més freqüentat per no socis. També la Penya Barcelonista té la seu durant anys a la Unió.

La Unió Coral no bateja en aquesta època al ritme de la ciutat. El 1976 és la única entitat absent del Congrés de Cultura Catalana i el 1984 rebutja declarar el català primera llengua de l'entitat. Continua cedint el local per a l'Exposició de Roses.

4.1.14. Els anys 1990-1992

Els anys anteriors a la celebració del centenari es caracteritzen per una modificació dels estatuts que liquida definitivament l'aspecte mutualista i normalitza la situació de la dona. Per altra banda, l'objectiu d'eixugar el dèficit atenalla la vida de l'entitat.

El centenari es celebra amb un ampli programa d'activitats festives, però amb la consciència, a penes dissimulada per la retòrica pròpia de la celebració, de trobar-se en una cruïlla de l'existència de l'entitat, amb necessitat de definir nous horitzons per a la mateixa. La Junta Directiva escriu en el programa del centenari:

"... els 100 primers anys ja son història. Ara comencem la segona etapa. És el moment de plantejar-nos què volem que sigui la nostra Entitat, què pot aportar a la nostra ciutat, al nostre país en general; és hora d'obrir-nos a les necessitats ciutadanes del present i oferir la nostra col·laboració a qui tingui bones iniciatives, ganes de fer país i ajudar al benestar col·lectiu."

I el President del moment, Jaume Noguera i Reig, afegeix:

"... estic segur que, si dotem La Unió Coral d'una ànima forta i generosa, i la fem participar activament en els moviments cívics i culturals de la nostra ciutat, del nostre País, serà una bona forma de començar a treballar per a què uns altres puguin celebrar el segon centenari"

Les assenyades reflexions que acompanyen la celebració del centenari són en bona part vigents. Aquesta obertura a les necessitats ciutadanes del present, la conveniència de definir què pot aportar l'entitat a la ciutat, aquest afany de participació en els

moviments cívics i culturals que s'expressen en la celebració, encara són aspiracions en bona mesura pendents.

4.2. SITUACIÓ ACTUAL

Fa la impressió que l'entitat, temps després de la celebració dels seus cent anys d'una fecunda història, es troba en certa manera exhausta i amb dificultats per definir les orientacions de futur, per trobar la seva funció en el Sant Feliu del segle XXI. Una situació que d'alguna manera encara es manté, malgrat els canvis dels darrers temps i els esforços de dinamització que impulsa la junta actual.

Després de la celebració del centenari, el 1992, continuà la preocupació per la situació deficitària de l'entitat, que amb penes i treballs mantenia oberts dos grans locals. El fet més rellevant del període, esdevingut el 1998, és la venda al municipi del segon local, per tal de sortir d'una situació econòmica d'extrema gravetat. En el seu lloc, l'Ajuntament va edificar un gran casal per a la tercera edat, amb tres plantes de serveis destinats als més grans, i un aparcament públic.

Aquesta operació possibilita de sanejar l'entitat, invertir en la rehabilitació i modernització de la primera seu i disposar d'un fons de reserva que permet mirar el futur amb confiança, si més no des del punt de vista econòmic.

Però el període que va de 1992 a 2004 no comportà la suficient renovació en objectius i en actituds. Les seccions seguien la seva vida, més o menys rutinària, però amb escassa relació entre elles i amb poca implicació en la vida de l'entitat en conjunt. Les juntes i els presidents mantenien penosament la respiració de l'entitat, però no formularen o no aconseguiren d'implantar propostes innovadores i de futur.

Amb l'elecció, l'any 2004, de l'equip actual es vol donar un nou impuls a la Unió, tot dinamitzant el funcionament de la Junta i promovent la implicació de les seccions, millorant les infraestructures en allò que havia quedat pendent o no adequat, renovant les activitats i incorporant noves propostes i actuacions.

Analitzem breument els elements que configuren l'estat actual de l'entitat.

4.2.1. La situació econòmica

Com ja hem avançat, encara que sigui fruit de la reducció del patrimoni acumulat durant un segle, l'estat dels comptes de l'entitat és envejable per a qualsevol entitat de les característiques de La Unió Coral. La venda del segon edifici ha permès no només eixugar el dèficit i modernitzar l'edifici inicial, sinó disposar d'un fons de reserva que permetria abordar inversions o projectes d'envergadura si es considerés oportú. El rendiment bancari d'aquests fons és una ajuda per al finançament del pressupost ordinari, però és escàs, atès el nivell actual dels interessos.

De fet, qualsevol empresa es plantejaria aprofitar aquesta situació per a noves inversions o per obrir nous fronts, camps d'activitat o projectes. Ja es comprèn que una entitat com la que ens ocupa no pot fer un plantejament tan simple, però també és evident que mantenir uns dipòsits bancaris importants no és la millor manera, encara que sí la més segura, de treure'n un rendiment econòmic i social. El debat

sobre aquest aspecte és un dels més rellevants, i representa una gran oportunitat, a l'hora d'establir un pla d'actuació per a l'entitat a llarg termini.

En el dia a dia, la preocupació de l'actual junta és de no generar dèficits d'explotació, de manera que els ingressos i despeses ordinaris s'equilibrin, i que així el fons de reserva no es vegi minvat per l'activitat regular de l'entitat i les seves seccions.

El pressupost de l'entitat per a 2005 preveu uns ingressos per tots els conceptes de 112.570 € i unes despeses de 97.572 €, amb un benefici brut previst de 14.998 €. Es preveu, doncs, un bon resultat del compte d'explotació per al 2005, cosa que reforça la convicció sobre la bona salut econòmica de l'entitat.

Aquesta convicció no s'ha de veure esvaïda pel fet que una rigorosa aplicació dels criteris comptables, amb una dotació per amortitzacions de 19.405 €, ens doni la previsió d'un resultat comptable lleugerament negatiu (-4.407 €).

Pressupost 2005

Ingressos	112.570
Despeses	97.572
Benefici Brut	14.998
<i>Amortitzacions</i>	<i>-19.405</i>
Resultat	-4.407

El lloguer del bar, les quotes dels socis, els interessos bancaris i les subvencions municipals són la base del sosteniment general de l'entitat. Les seccions també generen ingressos, sovint mitjançant cobrament d'entrades o d'inscripcions a activitats, però aquestes normalment no arriben a cobrir les despeses que generen.

Els més de 400 socis aporten de quota 24 € anuals (quota que s'ha incrementat des dels 20 € anteriors sense dificultat).

Cal subratllar la importància i el caràcter atípic dels ingressos per interessos bancaris, generats pels fons de què disposa l'entitat, com hem explicat. Cal esmentar igualment que si bé l'entitat rep diverses aportacions municipals (conveni i subvencions), també contribueix de manera important abonant els corresponents tributs municipals.

Previsió principals ingressos generals 2005

Lloguer bar	18.000
Quotes	9.700
Interessos bancaris	12.000
Subvenció Ajuntament	10.500
- <i>Conveni</i>	<i>4.000</i>
- <i>Cultura</i>	<i>5.000</i>
- <i>Esports</i>	<i>1.500</i>

4.2.2. La seu social

L'entitat disposa d'un magnífic edifici, la primera fase del qual data del 1908, que li confereix, a part dels espais per a les activitats i serveis associatius, una solera i una imatge molt interessant, que la seva envejable situació acaba de potenciar.

En efecte, situat al casc antic de la ciutat, en uns carrers concorreguts, només passejant per les voreres ja es fa palesa la vida de l'entitat. A pocs passos de la Plaça de la Vila i de l'Ajuntament, a pocs metres de l'estació del ferrocarril, en un entorn de densitat de serveis a diferents col·lectius (Casal Municipal de la Gent Gran, Casal de la Dona), de densitat associativa (Centre Parroquial, Ateneu, Casino) i d'oferta cultural (Palau Falguera, Can Ricart...), aquest és un factor positiu que l'entitat ha d'aprofitar.

L'edifici va ser intensament rehabilitat a partir del 1998, quan la venda de l'altre local va permetre sanejar econòmicament l'entitat i remodelar i modernitzar la seu principal. Van restar alguns problemes a solucionar: elements que van quedar pendents, adequació a normatives i aspectes que la pràctica posterior aconsella modificar. La junta actual s'ocupa d'aquests aspectes, però en línies generals podem dir que l'estat i l'aspecte de l'edifici i de les instal·lacions és modern i acollidor.

A grans trets, la distribució actual dels espais és la següent: la primera planta és la d'accés més obert i freqüent, la segona és la destinada als jocs tradicionals de l'entitat (escacs i billar) i la tercera és la del ball i les activitats més festives o de pista.

Vegem a la taula següent la distribució d'espais, superfícies i usos:

PLANTA	SERVEI	SUPERFÍCIE ÚTIL	OBSERVACIONS
Planta baixa	Bar restaurant	247 m ²	Accés lliure
	Sala polivalent	91 m ²	"Racó del Soci"
1ª planta	Escacs	96 m ²	
	Billars	126 m ²	20 m ² reservats a fumadors
	"Biblioteca"	35 m ²	
2ª planta	Sala de Ball o Sala Gran	356 m ²	Sala "polifuncional"
	Sala Juntres	36 m ²	
Planta altell	Sala disponible	72 m ²	Pendent destinació

La planta baixa compta amb una zona de bar restaurant, d'accés lliure, que dona vitalitat a totes hores a l'entitat. Darrerament, a partir del canvi d'adjudicatari, s'està guanyant, per preu i per qualitat, un prestigi com a restaurant, de manera que els diumenges cal reservar taula.

Separada pel taulell de consergeria i una mampara, hi ha una zona més restringida, que s'ha configurat com a "Racó del Soci", zona de jocs de taula (cartes i dòmino) i de visionat de partits de futbol per televisió de pagament. És un espai que té altres possibilitats: conferències, projeccions, etc.

Darrerament, una zona intermèdia, s'ha dotat d'ordinadors connectats a Internet i actua, amb gran èxit, de punt d'introducció del seu ús (capacitació, consulta...), a partir d'un conveni amb l'Ajuntament, emmarcat dins el pla municipal de difusió de les noves tecnologies.

El primer pis compta amb la sala de billar, esport de gran tradició a l'entitat, i la sala d'escacs, espai de joc i escola d'aquest esport federat. Completa la primera planta la sala anomenada "biblioteca" perquè disposa d'algunes enciclopèdies i llibres de consulta, però que en realitat serveix de sala de reunions diverses, amb taula i cadires per a dotze persones. Evidentment els serveis bibliotecaris en l'actualitat tenen una dimensió i un desenvolupament que fa innecessari preservar aquesta sala per aquest ús.

La sala de ball (o també dita sala gran) ocupa tota la segona planta, amb una capacitat autoritzada de 210 persones. S'ha incorporat a la sala, com a zona per a les taules de bar, un antic espai tancat que es podria recuperar mitjançant mampares mòbils per a sala polivalent (conferències, etc.), ja que durant la setmana és una zona poc utilitzada. La pista s'utilitza també per a cursets de ioga i és susceptible encara d'una major ocupació.

En tercera planta hi ha un altell amb una sala d'uns 70 m² pendent de destinació. L'Ajuntament oferiria un conveni per adequar aquest espai per a sales de reunió d'entitats que ho necessitin, però de moment la Junta prefereix reservar l'espai per a activitats pròpies, possiblement com a sala per jugar a ping-pong.

4.2.3. Les activitats i les seccions

Ja hem fet algunes referències a les seccions, base organitzativa tradicional de l'entitat. En aquests moments, entre antigues i noves, es compta amb les següents:

- Escacs
- Escola d'escacs
- Billar
- Ball
- Jocs de saló
- Futbol sala
- Ioga
- Coral
- Coral 9 vint (juvenil)

Però la Junta actual també ha anat incorporat noves activitats que de moment no constitueixen secció, com anirem veient.

Jocs de saló ("Racó del soci")

Les activitats més tradicionals i amb major continuïtat de l'entitat són les recreatives. Diàriament es troben a "El Racó del Soci", separats de l'espai del bar que està obert a tothom, els socis més assidus per practicar els jocs de taula (cartes i dòmino) i per veure partits de futbol, quan l'ocasió ho mereix. Demanen tranquil·litat i no acostumen a ser gaire partidaris d'innovacions.

Billar

La secció de billar, que data de 1960, disposa del seu espai propi, amb quatre taules per practicar aquest joc. Les instal·lacions es consideren d'alta qualitat, amb billars, calefacció i aire condicionat a la sala. De totes maneres, ens diuen que hi faltaria un billar americà.

Una cinquantena de persones, socis o no, juguen habitualment a billar, tot i que en l'actualitat no hi ha cap jugador federat. Antigament havien destacat en el camp de la competició i actualment es torna a plantejar la possibilitat de federar entre 6 i 8 jugadors i participar en els campionats de Catalunya, si es disposa del pressupost suficient (uns 1.680 €).

Les activitats més destacades d'aquesta secció són:

- al febrer, el Campionat social de "carambola lliure" entre els jugadors habituals, socis o no.
- a l'octubre, el campionat social de "caramboles a tres bandes", Memorial Quimet Agulló.

Cal assenyalar que el pressupost anual d'ingressos i despeses de la secció preveu tancar amb superàvit, fins i tot si s'accedís a federar-se.

Escacs

La secció d'escacs compta amb uns 77 jugadors federats. Una vintena juguen diàriament a la seu social. Els equips de la secció participen en gran diversitat de torneigs. Un equip es manté, amb dificultat, a primera categoria (per sota de la categoria d'honor) catalana.

Al campionat de Catalunya per equips hi participen:

- un equip a primera divisió (amb 10 jugadors)
- un equip a categoria preferent (amb 10 jugadors)
- tres equips a segona divisió
- tres equips a tercera divisió

Altres activitats en què participen els jugadors de la Unió:

- Campionat Escolar, Comarcal i Territorial.
- Torneig Gegant de la Festa Major
- Copa Catalana Torneig de Reis Infantil
- Torneig social per a jugadors del Club

- Ronda del campionat Escolar
- Gimcana d'escacs Festes de Primavera
- Escacs vivent
- Torneig d'escacs a les dotze hores Escola Nadal
- Torneig d'escacs a les Jornades Esportives Escola Gaudí
- Simultànies i/o Torneig a les Festes del Barri de la Salut.
- Torneig per Internet
- Torneig infantil memorial Amigó
- Torneig de les Festes de Tardor, Memorial Amigó

Queda clar el paper de difusió i de dinamització de la pràctica dels escacs que la secció realitza a Sant Feliu, tasca que es reforça amb l'Escola d'Escacs, que actua com a secció autònoma, i que complementa la funció que també realitza l'Escola Municipal del mateix joc.

Escola d'escacs

L'escola d'escacs compta amb 28 alumnes, malgrat que té capacitat per atendre'n més, i les classes es realitzen durant nou mesos, d'octubre a juny, els dissabtes al matí. Es proposa estendre i difondre a la ciutat la pràctica d'aquest esport pel seus valors educatius.

S'organitzen diverses activitats:

- El Torneig de Reis, als locals de l'entitat.
- Participació en el Torneig Comarcal, on La Unió Coral i l'Escola Municipal, conjuntament, hi aporten 35 nens i nenes, aproximadament el 60% del total de participants.
- Els alumnes classificats en el Torneig Comarcal participen en el Torneig Territorial (enguany a Martorell).

Anualment se celebra també el torneig obert, que obté un gran èxit. Només es lamenta, com en altres casos, l'escassa participació de socis en aquesta activitat ciutadana molt concorreguda.

El ball

El ball és a la vegada una de les activitat més emblemàtiques de l'entitat i una de les preocupacions per a la Junta, ja que ha passat per una etapa crítica. El veïnatge amb el Casal municipal de la gent gran, que organitza ball a un preu més econòmic, és un inconvenient, en aquest aspecte. Es celebra els diumenges a la tarda amb música en viu i actualment és a càrrec d'un agent privat que, a canvi, cobra l'entrada. La concurrència encara no és la desitjada. Ara s'han incorporat classes de balls de saló, cosa que s'espera que reforci i animi els balls.

Malgrat tot, el ball és autosuficient des del punt de vista econòmic, i amb els ingressos de festes com les de Carnestoltes, Cap d'Any, i altres encara genera beneficis que permeten finançar activitats deficitàries. En canvi, caldria fer algunes despeses per realitzar determinades reparacions o millores a la sala.

També s'ha provat el sopar-ball en dissabte a la nit, d'acord amb l'adjudicatari del bar restaurant. Les dificultats que va tenir aquest per servir adequadament el sopar fan

que, de moment, no tingui continuïtat. L'entitat també ha organitzat recentment amb èxit un sopar familiar, amb atenció separada per als menuts per part de monitors, mentre els pares fan la seva festa.

Coral

L'activitat cultural més tradicional de l'entitat, que n'és origen i li dona el nom, és el cant coral, en la tradició d'Anselm Clavé, amb vocació recreativa, però també cultural i educativa, com hem assenyalat. Però aquesta activitat ha patit interrupcions, la darrera de les quals va durar des dels anys seixanta fins a 1997. En aquest any es produeix una escissió en la Coral que tenia seu a l'Ateneu i un sector s'acull a La Unió, que així recupera el seu cor, inicialment només amb 8 persones.

Consta actualment de 33 veus, 20 femenines i 13 masculines, amb tendència a créixer. Participa, amb les altres corals del municipi, en activitats ciutadanes com les cantades de Nadal o altres organitzades per l'Ajuntament a l'auditori del Palau Falguera. També fa la tradicional cantada de Caramelles pels carrers de la ciutat, durant tres dies.

Altres activitats:

- Cantada a la sala gran de La Unió, dins de les Festes de Primavera.
- Cantada a l'Ermita de la Salut, per la segona pasqua, amb altres corals.
- Excursió anual i cantada en alguna població.
- Sortida i cantada a Montserrat.

En total es fan una desena de concerts a l'any. El repertori és l'usual d'aquestes formacions: cançó popular catalana, amb algunes incorporacions d'havaneres i excepcionalment algun espiritual negra. Assagen setmanalment i darrerament s'han adherit a la Federació Catalana de Corals, cosa que permetrà de potenciar els intercanvis amb desplaçaments i actuacions.

Les despeses de la coral deriven de la retribució del mestre o director, el vestuari i els desplaçaments, tot a càrrec de l'entitat, ja que les actuacions són gratuïtes.

Coral juvenil "Nou Vint"

És la darrera i incipient incorporació a l'entitat. Es tracta d'una nova coral formada per un grup de joves d'entre 15 i 30 anys, majoritàriament estudiants, tots amb coneixements musicals, que provenen de l'Escola de Música de Can Falguera. Es proposen dedicar-se a un repertori més actual, basat en la música gospel. Han iniciat els assaigs enguany i encara han actuat poc, però constitueixen una esperançadora realitat per a l'entitat.

Ioga

Va iniciar les seves activitats a La Unió el 2002. Hi ha uns 55 participants, dividits en dos grups, la gran majoria dones. Realitzen les sessions, d'una hora i quart, dos dies a la setmana, dins dels paràmetres del "Kundalini Ioga".

Enguany s'han iniciat conferències a càrrec de reconeguts especialistes. Amb això es vol contribuir a divulgar el ioga i els seus plantejament entre la població. Les quotes dels alumnes cobreixen de sobres les despeses de la secció.

Futbol sala

Aquesta secció es va incorporar a la societat cap a l'any 1982 i va ser operativa fins el 1986. L'etapa actual es va reprendre l'any 2000 i compta amb 9 jugadors, tots socis. L'equip participa en el campionat de la Lliga i en el de la Copa de Sant Feliu, a la segona categoria, amb possibilitats de pujar a la primera. Aquest és l'objectiu de l'equip en aquests moments.

Altres activitats

La junta actual promou algunes activitats generals i obertes a tothom, més enllà de la dinàmica particular de les seccions. Tot seguit fem referència a les més destacades.

Cal assenyalar la presència pública al carrer durant la diada de Sant Jordi en què l'entitat i les seves seccions es van presentar conjuntament davant de tots els santfeliuencs, amb molt bona acollida i participació.

També s'organitzen activitats socials de caire recreatiu, com el sopar familiar ja esmentat, en què es preveu l'entreteniment per als infants a fi que els pares facin festa tranquils.

Un grup de dones ha començat a organitzar periòdicament sessions de cine-club, que tenen bona acollida.

Altres jocs mereixen l'atenció de la Junta: s'ha incorporat un campionat de Scrable i s'està promovent la creació d'un grup de tenis de taula.

Ja hem fet esment també de l'oferta de formació en l'ús de noves tecnologies que deriva d'un conveni signat amb l'Ajuntament. La Unió cedeix l'espai i l'Ajuntament dota la infraestructura d'ordinadors, connexió a Internet i es fa càrrec del monitor per a cursos de divulgació del seu ús. S'ha iniciat enguany i immediatament s'han completat els grups: un al matí, adreçat sobretot a mares de família que no treballen, i un de tarda en què hi participen més aviat joves. Fora de les hores de curs funciona com espai de consulta de lliure accés.

5. ANÀLISI DE LA SITUACIÓ

5.1. MOMENT DE TRANSICIÓ

Després d'anys de vida rutinària i poc engrescadora, amb l'elecció de la junta actual la Unió Coral ha entrat en un període de nou dinamisme i de ganes de renovació. En poc temps s'han resolt problemes antics i la presència i preocupació constant del president i d'altres membres de la Junta es fa notar positivament.

Sembla que l'entitat es troba en una fase de transició: allò vell no acaba de morir i allò nou no acaba de néixer. En efecte, els elements que configuren el passat ja no serveixen o es revelen clarament insuficients, però no acaben d'aparèixer els que han de definir el futur; s'ha trencat la situació anterior de rutina i conformisme social, però no acaba de sorgir una dinàmica diferent; els esforços de renovació i nou dinamisme topen encara amb frens i reticències de part dels socis. En definitiva, elements i forces del **conformisme** i de la **renovació** es troben presents a l'entitat i cal trobar la manera de desbloquejar la situació.

Alguns elements que caracteritzen el procés de renovació són:

- La regularització del funcionament de la Junta.
- La incorporació de les seccions a la dinàmica col·lectiva: participació, per torn, a les sessions de la Junta, accions col·lectives,...
- La solució a problemes funcionals de l'edifici i de la distribució d'espais.
- La incorporació de noves seccions.
- Noves propostes i activitats.
- L'obertura, limitada, a nous sectors: dona, joves,...
- La col·laboració amb projectes municipals al servei de la ciutat (informàtica).

Malgrat tot, hi ha encara elements del passat que pesen sobre l'entitat i en frenen el dinamisme i la renovació. Podem trobar restes d'actituds del passat com:

- Les reticències de molts socis a les novetats i als canvis.
- La tendència a la "privatització" dels espais.
- El recel cap a la gent jove i el seu estil més desinhibit.
- Poca implicació de les seccions en la vida col·lectiva
- Escassa obertura al conjunt de la població i als sectors socials emergents.
- Escassa atenció a les preocupacions i inquietuds del món actual.

La junta, com hem avançat, vetlla per la superació d'aquests tics del passat, d'altra banda ben característics d'aquests tipus d'entitats amb llarga tradició, però no acaba de trobar-ne la solució. L'acció i les energies de la junta s'han orientat amb èxit a

“endreçar la casa” (deficiències de l’edifici i dels espais, equilibri pressupostari, funcionament regular de junta i seccions), i a un considerable “activisme”, amb diversitat de propostes i de noves accions, que no sempre responen a uns objectius clars i definits, més enllà del desig de fer més coses i per a més gent.

No obstant, aquest impuls, que potser seria suficient en temps normals, resulta insuficient en uns moments en què els canvis de l’entorn exigeixen un replantejament més a fons de la funció i els objectius que ha d’acomplir La Unió Coral en el nostre segle. La societat ha canviat molt i les necessitats de la població també. Però és ben cert que l’esperit amb què va ser creada La Unió Coral és vigent, perquè noves necessitats i nous reptes es plantegen a la ciutadania del segle XXI. Per això creiem que, en aquesta fase de l’entitat, no n’hi ha prou de regularitzar-ne el funcionament i de multiplicar les activitats, tot i que això és indispensable.

5.2. FORTALESES I FEBLESSES

Podem aplicar un esquema habitual en l’anàlisi de la situació de l’entitat per definir les seves potencialitats (*Punts forts/Punts febles*) i en relació a l’influx que li ve de l’exterior (*Oportunitats/Amenaces*). Aquest esquema permet fer un diagnòstic compartit de l’estat de l’organització, tant de les seves forces a nivell intern com dels riscos i ocasions que ofereix l’evolució del seu entorn (econòmic, jurídic, social, cultural...).

L’aplicació d’aquest esquema d’anàlisi té plena virtualitat en el debat col·lectiu i permet sintetitzar i consensuar una visió de la realitat de la institució que possibiliti, posteriorment, formular línies mestres d’actuació i plans i projectes de treball. Avancem en les taules següents un esborrany d’aquesta anàlisi que, en tot cas, s’hauria de completar, matisar i validar entre tots els participants en una eventual reflexió col·lectiva de caràcter estratègic.

5.2.1. En relació amb l'entitat

PUNTS FORTS	PUNTS FEBLES
<ul style="list-style-type: none"> - Una trajectòria històrica important i reconeguda. - Un patrimoni valuós; un edifici emblemàtic, en bon estat, ben situat. - Un nombre important de socis fidels i que cotitzen. - Una situació econòmica envejable. - Un pressupost anual equilibrat. - Unes seccions amb solera i unes activitats consolidades. - Una junta amb esperit de renovació, molt implicada i respectada. - Mostres puntuals d'obertura a la ciutat. 	<ul style="list-style-type: none"> - Una imatge d'entitat envellida, tancada i poc atenta a les inquietuds del món actual. - La tendència de part dels socis a "privatitzar" l'ús dels espais. - Escàs increment del nombre de socis. - Perfil tradicional dels socis (poca representació de joves, dones, nousvinguts, etc.) - La no utilització del fons de reserva per a potenciar l'entitat o per obrir nous camps d'actuació. - Les limitacions que imposa la forta preocupació pel resultat econòmic anual. - La manca de noves seccions potents i d'activitats més innovadores. - Un gruix important de socis conformistes amb la situació actual i poc partidaris de canvis.

5.2.2. En relació amb l'entorn

OPORTUNITATS	AMENACES
<p>-Existència de necessitats educatives, culturals i socials no suficientment cobertes.</p> <p>-La possibilitat d'incorporar sectors socials emergents: joves, dones, immigració...</p> <p>-L'existència de col·lectius amb sensibilitat cultural i amb afany de creació artística que necessiten mitjans i suport.</p> <p>-L'èxit de les pròpies experiències d'obertura a la ciutat i a noves activitats.</p> <p>-L'exemple d'entitats de Sant Feliu i de fora que han sabut renovar-se i créixer amb la nova societat.</p> <p>-Possibilitat d'elaborar un projecte de futur, consensuat a dins i a fora de l'entitat.</p> <p>-Fer explícit el projecte de futur, oferint-lo a tota la ciutat.</p> <p>-La predisposició municipal a acordar i pactar actuacions conjuntes.</p> <p>-L'existència d'ajuts de les administracions i d'altres per a projectes innovadors, que l'entitat pot sol·licitar si disposa de propostes adients.</p> <p>-La possibilitat de professionalitzar en part la gestió de l'entitat per fer-la més eficient i incorporar noves possibilitats d'actuació.</p>	<p>-No estar atents o no ser sensibles a les noves demandes socials. Deixar passar les oportunitats.</p> <p>-Seguir amb la dinàmica passada, només amb retocs i adaptacions.</p> <p>-Mantenir de cara a la ciutadania una imatge de poca renovació i poc atractiva per a molts.</p> <p>-Mantenir la imatge d'entitat reticent o allunyada dels sectors socials emergents.</p> <p>-Desconèixer les noves realitats culturals i artístiques i que els col·lectius que les protagonitzen no comptin amb l'entitat.</p> <p>-La falta de debat sobre aquests temes; no afrontar obertament i col·lectivament la necessitat d'una nova etapa.</p> <p>-El recel a esdevenir instrument municipal.</p> <p>-No disposar de projectes ni propostes qualificades per accedir a ajuts importants.</p> <p>-Deixar passar oportunitats de renovació per desconeixement de les mateixes o per manca de capacitat de gestió.</p>

5.3. ELS REPTES

El moment present i la situació de La Unió Coral exigeixen l'elaboració d'un projecte a llarg termini que encarni els fins fundacionals en la realitat actual i que permeti encarar el futur amb decisió. Els reptes i mancances a què caldrà fer front són diversos. Volem anticipar aquells que d'entrada ens semblen més decisius.

5.3.1. Analitzar la vida cultural i social a Sant Feliu

És a dir, no es tracta tant de veure quines coses pot fer l'entitat, com de saber quines són les necessitats de la societat local a les quals la Unió pot aportar solucions o contribuir-hi. En el camp educatiu, cultural i recreatiu –els tradicionals de l'acció d'aquestes entitats, junt amb el mutualista, avui feliçment superat– hi ha necessitats no cobertes i n'apareixen de noves que són oportunitats de renovació. Per exemple, caldria veure quins buits presenta l'oferta local de formació artística (arts plàstiques, arts escèniques, música,...) i si l'entitat pot implicar-se en la seva solució d'una o altra manera.

I cal estar atents a la demanda no expressada, és a dir, a aquelles necessitats que existeixen, però que no apareixen perquè sembla que ningú farà res per atendre-les, perquè no es confia en la seva solució. En aquest sentit pot ser útil una mirada a altres entitats, a la cerca d'experiències reeixides d'incorporació de noves funcions.

5.3.2. Definir la missió i les funcions actuals de l'entitat

En funció de l'anàlisi que es derivi del punt anterior, cal que l'entitat es doti d'una visió clara i compartida de cap on ha d'evolucionar a llarg termini. És a dir, ha d'establir quina vol que sigui la seva missió en la societat d'avui i en el Sant Feliu del segle XXI. Ja hem vist que al llarg de la seva història l'entitat ha anat modulant i adaptant la seva **missió** i les seves **funcions** a les necessitats –i també a les possibilitats i les limitacions- de la societat de cada moment. Possiblement la fase actual de proves i assaigs posarà més en evidència aquesta necessitat i prepara l'eclosió d'aquests nous plantejaments.

Establertes la missió i les funcions per al moment present, cal que es plasmi en un pla d'actuació per un període llarg. Aquest treball ha de ser consensuat i resultat del debat i la clarificació de tots els elements plantejats en aquest informe i d'altres que sorgiran durant el procés.

5.3.3. Decisió en l'obertura a nous sectors

Pensem en grups actius que sorgeixen arreu: joves amb inquietuds artístiques, col·lectius de creadors, grups de dones, entitats de la immigració. De fet, ja hi ha realitats en aquest sentit, com la coral juvenil, però es pot desenvolupar més si s'hi destina mitjans i recursos. La Unió té possibilitats d'acollir projectes i propostes culturals que sorgeixen de joves, d'artistes, de persones amb interessos culturals, si es mostra oberta i receptiva. Creiem que encara prima a la ciutat la visió de La Unió com una entitat tancada i poc receptiva als projectes externs.

Es pot anar capgirant aquesta situació i esdevenir antena de captació de propostes innovadores i de grups amb inquietuds. Només a tall d'exemple, caldria prestar una atenció preferent a aquells grups artístics amb ambició semi-professional o en fase professionalitzadora, que necessiten espais, recursos i suport de gestió per a les seves produccions.

5.3.4. Una nova actitud en la gestió econòmica

El plantejament actual, que exclou assumir riscos obrint nous camps d'actuació, pot frenar el creixement o la renovació. És una actitud de prudència comprensible si es té en compte la història recent de l'entitat, però que portada a l'extrem en limitaria les possibilitats d'expansió. De fet, la trajectòria de la Unió Coral mostra, en èpoques molt diferents, moments d'ambició i agosarament econòmic que han resultat positius.

Igualment pot frenar la renovació un excés de zel en la gestió econòmica diària, prioritzant la rendibilització de totes les activitats mitjançant quotes i lloguers. Possiblement, sense perdre de vista una gestió rigorosa i responsable, es podria flexibilitzar l'actitud, destinant recursos a aquelles activitats que ho necessitin i que es considerin estratègiques.

5.3.5. Més diàleg amb els responsables municipals i amb la societat

La Unió Coral és dels socis, però es deu a Sant Feliu. Les decisions les ha d'adoptar l'entitat, però per avançar en l'anàlisi de les necessitats de la ciutadania i de les oportunitats, i per buscar complementaritats i sinergies amb l'acció i els projectes municipals, cal un diàleg franc i obert amb l'Ajuntament, sobretot pel que fa a l'anàlisi de la vida cultural i social a Sant Feliu i a l'obertura a nous sectors.

En el mateix sentit, és necessari el diàleg i l'intercanvi d'idees i opinions amb els altres agents culturals, educatius i socials de la població. Es tracta d'aconseguir que tothom pugui comptar amb la Unió com a possible aliat o col·laborador quan formula els seus projectes, trencant la visió encara palpable segons la qual La Unió fa la seva vida a part.

I per l'altra banda, cal que els serveis municipals i altres agents creguin en la voluntat sincera de renovació de La Unió i que hi comptin en els seus plans i propostes, tal com ja s'ha donat –amb èxit– amb la constitució del punt de suport informàtic.

5.3.6. Suport professional en la gestió

Aquesta és una qüestió sempre problemàtica en entitats que històricament s'han basat en el treball voluntari i cooperatiu i que n'han fet fins i tot una senya d'identitat. Però la complexitat actual de la gestió, la necessitat de disposar de coneixements en camps molt diversos (des del finançament fins a la comunicació, passant per la participació i l'animació cultural,...) i la dedicació cada vegada més àmplia que s'exigeix, aconsellen no descartar la possibilitat de dotar-se d'un suport professional per a la gestió.

D'altra banda, un cert nivell de professionalització possibilita oferir a tercers no només locals i suport econòmic, sinó assessorament, recerca d'ajuts, suport a la comunicació, vies de projecció,...

És una opció amb certs riscos, certament, però de fet podem trobar entitats que han experimentat una transformació positiva amb el suport d'una gerència que ha possibilitat obrir nous camps d'actuació, incorporar nous col·lectius i obtenir noves fonts de finançament. En tot cas és una opció que ha d'anar en consonància amb la resposta que es doni a la resta d'interrogants, però que caldria no descartar "a priori".

Donar resposta a aquests reptes ha de permetre desbloquejar la situació actual i projectar l'entitat amb força cap al futur. Per això és necessari, mentre es segueix l'esforç de consolidació dels elements de renovació esmentats, obrir un període de reflexió i de disseny d'un pla d'acció a llarg termini, cosa que el simple tempteig i les provatures oportunistes probablement no poden resoldre.

Aquests procés hauria de fer-se entre tots els membres i col·laboradors de l'entitat que vulguin participar-hi, però obert també a la població i als seus agents més dinàmics i, si convé, amb l'assessorament d'experts. Es podria comptar també amb l'experiència d'entitats que han resolt positivament situacions semblants o aspectes concrets de la mateixa.

6. CAP A L'ELABORACIÓ DEL PLA DIRECTOR

6.1. PRESENTACIÓ I DEBAT DE L'INFORME

El present document pretén esbossar una diagnosi de la situació en què es troba la Unió Coral, al mateix temps que planteja qüestions que ha de respondre's l'entitat en el moment actual i suggereix algunes possibles línies d'actuació, sense concretar-ne cap, cosa que seria prematura, perquè cal un procés previ de maduració i de clarificació a l'interior de l'entitat.

Es tracta d'un diagnòstic que en tot cas hauria de ser validat mitjançant la participació dels responsables i dels altres membres més interessats i dinàmics de l'entitat, però obert a tothom. Igualment seria bo de comptar amb l'opinió dels agents culturals destacats de la població, és a dir, responsables municipals i possiblement altres que puguin convidar-se. Del debat que es generi, a part d'esmenar i, si és el cas, validar el diagnòstic, se'n poden obtenir opinions i primeres respostes als interrogants plantejats que seran útils per encarar la fase d'elaboració del pla director.

Es proposa, doncs, després d'una presentació i debat del treball amb els responsables municipals i de l'entitat, organitzar una sessió llarga i participativa d'explicació i discussió del document, prèvia distribució de l'esborrany, que plantegi –segurament per primera vegada- un debat obert sobre les perspectives de futur de la Unió Coral.

6.2. PROPOSTA: SEMINARI SOBRE LA RENOVACIÓ D'ENTITATS

La necessària sensibilització del conjunt de l'entitat prèvia a abordar l'elaboració participativa d'un pla estratègic per a la mateixa no s'esgotarà amb el debat proposat més amunt. D'altra banda, cal obrir horitzons i incorporar noves perspectives. Per això proposem també la realització d'un seminari al voltant de processos de renovació d'aquest tipus d'entitats, amb exposició de casos que aportin experiències novedoses i que permetin valorar-los i analitzar-ne els aspectes positius i negatius.

La decisió sobre la realització d'aquest seminari queda supeditada, naturalment, a l'acollida favorable per part dels responsables de l'entitat i ha de tenir el suport de l'Ajuntament, basat en el seu desig d'afavorir la renovació i la planificació del futur de l'entitat.

Els participants han de ser determinats per l'entitat, d'acord amb l'Ajuntament, però entre ells caldria comptar sens dubte amb:

- Junta de l'entitat.
- membres motivats de les seccions (convocats mitjançant convocatòria oberta a tots).
- tècnics municipals, de cultura i de participació.
- alguns ciutadans convidats en funció del seu paper en l'àmbit cultural o de la participació.

El CERC de la Diputació de Barcelona podria col·laborar en la confecció del programa i el departament adient de l'Ajuntament podria ocupar-se de la conducció i desenvolupament del mateix.

Pel que fa als continguts, i només a tall de proposta, podem suggerir els següents:

1. Conferència inicial sobre el paper actual d'aquestes entitats i la seva renovació.

2. Exposició de casos (en dues o tres sessions):

Associacions santfeliuenques amb dinàmiques innovadores:

- El projecte *Ateneu, espai de cultura i participació*: pros i contres.
- CineBaix i la gestió de l'antic cinema Guinart: una bona oportunitat.

Altres experiències de renovació:

- L'excel·lència en el cant coral, motor de canvi (Amics de la Unió de Granollers).
- L'Ateneu de Cornellà: rehabilitació i nous usos ciutadans en conveni amb l'Ajuntament.
- De l'associació a l'*agència de serveis culturals* al servei de la ciutat (Associació Cultural de Granollers).
- La Casa de la Música Popular, a Mataró, en conveni amb la Generalitat (CLAP de Mataró).
- Gestió econòmica emprenedora: riscos i avantatges.
- Professionalitzar la gestió sense malmetre l'entitat (Ateneu Barcelonès)

Complementàriament, es podria projectar el film *Luna de Avellaneda*, que parteix d'una situació propera al cas de La Unió Coral i podria propiciar un debat sobre el futur d'aquestes entitats.

6.3. ELABORACIÓ DEL PLA DIRECTOR

Finalment, si el document i els passos anteriors han despertat l'interès i creat les condicions adients, es podria passar a l'elaboració del pla estratègic per a l'entitat, o Pla Director.

Partint de la informació recollida en aquest informe i de les aportacions i conclusions establertes en els debats proposats més amunt, que constituïrien el diagnòstic de la situació, caldria establir **finalitats** i **línies mestres** d'actuació per a l'entitat amb la vista posada en un horitzó de deu o quinze anys (simbòlicament es podria prendre com a referència el 125è. aniversari, que serà el 2017, d'aquí a 12 anys).

Assenyalades i consensuades les finalitats i línies generals, caldria desenvolupar-les en **plans i projectes** de treball en cada camp, mitjançant grups de treball i posades en comú. Els participants han de ser principalment els membres de l'entitat, de manera especial aquells que s'hagin implicat en els passos anteriors, però sense descartar aportacions de la ciutadania i de l'administració municipal. L'assessorament i la conducció del procés pot comptar amb el suport dels serveis especialitzats de l'administració que es considerin necessaris i convenients.

7. ANNEXOS

I) Taula cronològica

ANY	CONTEXT GENERAL	SANT FELIU DE LLOBREGAT	UNIÓ CORAL Y ALTRES ENTITATS
1819		Reial Canal de la Infanta Carlota.	
1825	Gran Bretanya deroga la prohibició de les associacions obreres: permet l'aparició dels primers sindicats.		
1834	Es crea la Great Trade Union, sindicat que agrupa diferents oficis.	St. Feliu, cap de partit judicial.	
1836		Primera notaria a St. Feliu.	
1839	Reial Ordre sobre associacions.		
1840	Primera org. sindical espanyola: l'Associació de Teixidors de Barcelona.		
1845	Constitució espanyola de caràcter moderat (conservador i centralista). J. A. Clavé crea l'agrupació coral filharmònica L'Aurora.	Hi ha tres fàbriques de teixits (fil i cotó) i una de midó.	
1848		Caserna de la Guàrdia Civil.	
1850	J. A. Clavé crea La Fraternitat, societat coral i d'auxilis mutus.		
1851	Comença l'expansió de societats corals per tot Catalunya (el 1861 ja n'hi havia 85).		

1853		Plaga de l'òidi.	Primer cor, dirigit per J.A.Clavé (no prospera).
1854	Espanya: Inici Bienni Progressista.	Ferrocarril Barcelona-Martorell.	Segon intent de cor, també dirigit per Clavé (no prospera).
1855			Aprovació estatuts Montepío de San Antonio de Padua, entital mutual.
1857			La Fraternitat pren el nom d'Euterpe.
1859	Catalunya: restauració dels Jocs Florals.		
1861	Espanya: Nova Reial Ordre sobre associacions.	Fàbrica Can Bertand. Primera escola per a nenes.	Es crea El Mutuo Apoyo , precedent de La Unió Coral (petits propietaris i jornalers).
1862			La coral d' El Mutuo Apoyo participa en el Tercer Festival de cors de Clavé.
1864		Epidèmia de còlera: un centenar de morts.	Dissolució del cor La Fraternitat (no sabem la data de fundació).
1868	Espanya: Revolució i exili d'Isabel II. Inici del Sexenni Democràtic.	Es crea una Junta Revolucionària local.	
1870	Espanya: Monarquia democràtica d'Amadeo de Savoia.	Revolta de les quintes.	
1872	Espanya: inici segona guerra carlina.	Primera vaga a la fàbrica Bertrand.	Fundació de la Societat d'obriers agrícola de Sant Isidre de Sant Feliu i entorns (es dissol el 1975). Es crea el Casino La Harmonia.
1873	Espanya: inici Primera República (1873-1876).		
1874			La coral de El Mutuo Apoyo participa al quart festival claverià.

1876	S'inventa el telèfon. Espanya: Constitució de caràcter moderat, centralista, uniformadora. Reacció a Catalunya: Renaixença i moviments polítics autonomistes.	Fàbrica Can Corrons	
1878			El Mutuo Apoyo esdevé Casino del Mutuo Apoyo.
1879	S'inventa la bombeta.		Es crea El Casino Sanfeliuense (propietaris, industrials, profes. liberals). Es crea El Antiquo Mutuo Apoyo.
1881			Neix l'Ateneu Lliure del Llobregat (menestrals i obrers fabrils). El Casino S. inaugura el local actual.
1882	Valentí Almirall funda el Centre Català, primera organització política exclusivament catalana.		
1883			S'inaugura l'Escola de l'Ateneu.
1884		Construcció del Mercat Municipal.	
1885	Apareix l'automòbil. Regència de M ^a Cristina: la regent jura la Constitució. Catalunya presenta el Memorial de Greuges.		
1886		Plaga de la Fil·loxera (que dura fins al 1890).	
1887	Llei d'Associació (permet els sindicats).		

1890	Espanya: Llei del sufragi universal (govern liberal de Sagasta).	Es crea el Centre del Llobregat.	
1891	Creació de la Unió Catalanista.	Eleccions municipals molt disputades, possible origen de l'escissió d' El Mútuo Apoyo.	
1892	Catalunya: Bases de Manresa	Es funda " <i>El faro del Llobregat</i> "; primera publicació periòdica. Servei de telègraf.	Es funda La Unió Coral (jornalers i obrers fabrils).
1893	Atemptat anarquista del Liceu (bomba del Liceu).	Fàbrica Can Güell. S'inaugura l'Escola del Centre del Llobregat.	
1894			Fundació de la Cooperativa de La Fraternitat.
1897		Existeix el Partit de Fusió Republicana.	
1898	Independència de Cuba, Puerto Rico i Filipines.	Enllumenat elèctric públic.	Conflicte a La Unió Coral, destitució de la Junta i elecció d'una de nova.
1899		Primer alcalde republicà.	
1901	Formació de la Lliga Regionalista.	Consistori de majoria republicana, presidit pel membre de La Unió Coral: Josep Molins.	
1902	Inici regnat Alfons XIII.	Primera planificació urbanística.	
1903			Reforma mutualista dels estatuts.
1905			Fundació Santfeliuenc Futbol Club. Creació Grup Ciclista.
1906	S'inventa la ràdio		Adquisició de terrenys per al local social (la U.C. tenia 320 socis)

1907		Primer cinematògraf.	Inici de les obres del local. Augment de la quota dels socis.
1909	La Setmana Tràgica. Fundació de la CNT.	El republicanisme unit és majoritari a l'Ajuntament.	No hi ha un cor efectiu. Baixa de la Federació de Cors de Clavé. Compra d'un billar.
1911		Enfrontament armat entre grups carlins i radicals (cinc morts).	Inici gestions biblioteca. Compra d'un piano.
1913	Vaga del ram tèxtil.	Per la vaga, els obrers de St. Feliu aconsegueixen aturar les fàbriques.	
1914	Primera Guerra Mundial. Mancomunitat de Catalunya.		Jocs florals.
1915			Inauguració de la Sala d'Espectacles al pis que s'ha aixecat.
1916			El Coro entra a la Feder. dels montepios de la prov. de Barcelona i es crea la Caja de Pensiones para la Vejez.
1917	Revolució soviètica. Vaga general revolucionària (UGTi CNT).	Inauguració del telèfon.	
1918		Pere Alvarez dona edifici per a escoles.	
1919	Vaga de la Canadenca.		
1921	Espanya: desastre d'Annual (Marroc).		
1923	Cop d'Estat de Primo de Rivera. Dictadura militar.		
1924			Es crea la secció de dones (sense veu ni vot).
1925	Dissolució de la Mancomunitat de Catalunya.		

1928			Es crea la secció de pensions per a la vellesa i adopta el nom de <i>Sociedad-Hermandad la Unión Coral</i> .
1929	Crisi econòmica. Exposició universal de Barcelona.	Sant Feliu rep el títol de ciutat	Fundació dels " <i>Amics de l'Art i de les Lletres</i> " i de l' " <i>Escola de Declamació Miquel Rojas</i> ". Comissió per a la construcció del nou edifici.
1930	Dimissió de Primo de Rivera. Pacte de Sant Sebastià (coalició de republicans, socialistes i nacionalistes d'esquerres).		
1931	Proclamació de la Segona República. Constitució. Triomf electoral republicanosocialista. Abdicació d'Alfons XIII.		Presència de Ventura Gassol, conseller de la Generalitat, responsable de cultura.
1932	Estatut d'Autonomia	Inauguració biblioteca de la Caixa de Pensions.	
1933	Eleccions: triomf conservador.		
1934	Revoltes a Astúries i Catalunya. Dissolució de la Generalitat.		
1936	Eleccions: triomf del Front Popular. Cop d'estat. Inici Guerra Civil.	St. Feliu, capital del Baix Llobregat (divisió territorial de Catalunya). St.Feliu: rep el nom de Roses del Llobregat.	Es lloga la sala d'espectacles per a cinema.
1942			Fundació del Centre Parroquial.
1939	Caiguda de Catalunya. Fi de la Guerra Civil.	El 25 de gener, entren les tropes franquistes.	
1948		Fundació Ràdio sant Feliu. Apareix la revista " <i>Alba</i> ".	
1951	Vaga de tramvies.		
1953	Concordat amb el Vaticà. Pactes amb els Estats Units.		

1955	Espanya entra a les Nacions Unides.		
1956			Primera pedra del nou edifici. S'inaugura l'any següent.
1958	Espanya entra al Fons Monetari Internacional. Pla d'estabilització.		
1960	Fets del Palau de la Música.		
1962	Grans vagues a Catalunya, Astúries, Andalusia i P.Basc. "Contubernio" de Munic.		
1964	Inici "Planes de Desarrollo" (1964-1975).		
1966	Sindicat Democràtic d'Estudiants.		
1967		Important vaga a Matacàs.	
1971	Constitució de l'Assemblea de Catalunya.		
1972		Construcció de l'autopista.	
1973	Atemptat contra Carrero Blanco.		
1975	Mort de Franco.		
1976	Llei de Reforma Política (Suárez)	Participació en el Congrés de Cultura Catalana.	Única entitat absent del Congrés de Cultura Catalana.
1977	Primeres eleccions democràtiques.		

1979		Primer ajuntament democràtic.	
1984			No s'aconsegueix declarar el català primera llengua de l'entitat.
1992			Celebració del Centenari de l'entitat.

II) Bibliografia i documentació

- "EL CORO". CENT ANYS D'ASSOCIACIONISME A SANT FELIU DE LLOBREGAT (1892-1992), número 6 de la col.lecció QUADERNS D'HISTÒRIA de l'Arxiu Històric Comarcal de Sant Feliu de Llobregat, editat pel Patronat Municipal de Cultura, dirigit per **Mercè Renom i Pulit** i degut a **Pilar Antolin Arrufat, Enric Ferreras i Torreblanca i Agustín Garcia Larios**, 1992.
- *SANT FELIU DE LLOBREGAT. IDENTITAT I HISTORIA*. **Diversos autors**. Editat per l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat, 2002.
- *SANT FELIU DE LLOBREGAT: UNA IDENTITAT, UNA HISTÒRIA*. Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat (Web municipal).
- *SANT FELIU DE LLOBREGAT. GUIA DEL PATRIMONI HISTÒRIC I ARTÍSTIC*. **Albert Esteves**. Editat pel Centre d'Estudis i Divulgació del Patrimoni (CEDIP), 1997.
- *ESTUDI DEMOGRÀFIC DE SANT FELIU DE LLOBREGAT*. (Web municipal).
- *100 ANYS. LA UNIÓ CORAL 1892-1992* (programa d'actes). Edita La Unió Coral, 1992.
- *PLA D'ACTUACIÓ DEL MANDAT (PAM) 2003-2007*. Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat. (Web municipal).
- *L'ATENEU. BREU SÍNTESE HISTÒRICA*. Document mecanografiat.
- *EFEMERIDES HASTA EL AÑO 1990*. Casino Santfeliuenc. (Web de l'entitat).

8. CRÉDITS

L'assessorament ***La Unió Coral de Sant Feliu de Llobregat. Bases per a l'elaboració d'un Pla Director*** és una iniciativa conjunta de l'Ajuntament de Sant Feliu de Llobregat i La Unió Coral, encomanada al Centre d'Estudis i Recursos Culturals (CERC) de l'Àrea de Cultura de la Diputació de Barcelona.

Ha elaborat l'estudi i redactat el document:

- Josep Sampera Arimon, gestor cultural

sota la coordinació i supervisió de:

- Eugènia Argimon i Cristina Rodríguez, tècniques de cultura del CERC

i amb la col·laboració de:

- Jaume Garcia, tècnic municipal de cultura

Per a la realització del treball:

- S'ha buidat i analitzat la documentació escrita i estadística disponible, de l'entitat, municipal i general.
- S'han realitzat entrevistes amb els responsables municipals de cultura.
- S'han efectuat visites a diferents equipaments culturals municipals i d'entitats.
- S'han realitzat diverses visites a La Unió Coral i sessions de treball amb el seu President i amb altres membres de l'entitat.

Volem agrair la col·laboració de totes les persones que han fet possible l'elaboració d'aquest document.